

Тема на бројот:
Дроги и активизам

Интервју:
Жарир Симрин

активист за хумани политики за дроги

„Сè што функционира, функционира ка`о затскриено. Се плашине. Не разбираме. Некако многу сме себични. И луѓето се невнимателни. Се работи за дроги и лесно можеме да заглавине во Полиција. Не смее да се дозволи ни најмала грешка зашто државата не нè третира како ш`о треба.“

Импресум

дроги - политики и практики

Година IV
Број 7
ноември 2016 година

ISSN 1857- 8926

Бесплатно издание

Издава

Здружение ХОПС – Опции за здрав живот Скопје
Адреса: Христо Смирненски 48/1-6,
1000 Скопје
Телефон: +389 2 324-6205
Телефакс: +389 2 324-6310
Е-адреса: hops@hops.org.mk

www.hops.org.mk

дроги - политики и практики е издание на Здружението ХОПС – Опции за здрав живот Скопје. Списанието е бесплатно и слободно за споделување.

Уредништво

Главен и одговорен уредник
Вања Димитриевски

Уреднички одбор
Вања Димитриевски
Влатко Деков
Ирена Цветковиќ
Жарир Симрин

Лектура

Весна Костоска

Фотографија

Any Bee

Графички дизајн

PePa P.

Печати

DataPons

дроги - политики и практики е отворен за соработка со сите заинтересирани за споделување ставови со кои се промовира хуман третман на лицата што употребуваат дроги. Доколку сакате да поднесете статија за објавување или на друг начин да го помогнете списанието, ве молиме, пишете на следната е-адреса:

hops@hops.org.mk

Содржина

Воведен збор	3
Краток преглед на формите на самоорганизирање на корисниците на дроги	4
Што сме и колку сме ние пораснати? Интервју со Жарир Симрин , активист за хумани политики за дроги	12
Активизмот на луѓето кои употребуваат дроги во Македонија	16
Активизмот како средство за намалување на стигмата на дрогите – препреки и надеж за во иднина	22
Потреба за воведување социјални услуги за деца кои употребуваат дроги	26
Повремена и одговорна употреба на психоактивните супстанции	30
Семејството – главна алка при справување на проблемот со зависност	34
Заблуди и разочарувања на глобалниот состанок на ОН за дроги	36
Кратки вести	40
<i>Препорачуваме</i> Книга: Јохан Хари, Ловејќи го крикот	44
<i>Препорачуваме</i> Филм: Марија исполнета со благодет	45
Најнови публикации	46

ХОПС
Опции за здрав живот
Скопје

СЗПМЗ
Коалиција „Сексуални
и Здравствени права на
маргинализирани заедници“

Поддржано од:

и Фондацијата Отворено општество
(Open Society Foundations)

Ставовите изнесени во **дроги - политики и практики** не нужно ги одразуваат или се во согласност со ставовите на издавачот Здружение ХОПС – Опции за здрав живот Скопје.

**Воведен збор:
Активисти, колку
тоа гордо звучи!**

Наспроти празноверието за смртоносноста на дрогите стојат луѓе кои потврдуваат дека не се дрогите тие што убиваат, туку стереотипите вткаени во актуелните политики за дроги, во образованието и во сите културни обрасци преку кои го спознаваме и со чија помош се позиционираме во овој свет. Овие луѓе се доволно храбри за да ги раскинат синџирите на општествената осуда и јавно да кажат дека употребувале и/или дека употребуваат дроги. Со својот настап тие покажуваат дека вистинското зло се крие во институционалната дискриминација и во општествената стигматизација спрема луѓето кои употребуваат дроги наместо во дрогите како што се обидуваат да ни прикажат креаторите на политиките. Често се случува активистите за дроги да бидат санкционирани, па дури и прогонувани поради храброста јавно да проговорат за вистинските проблеми поврзани со дрогите, но и покрај тоа многумина остануваат истрајни во настојувањата за воведување хумани политики за дроги кои ќе придонесат за унапредување на социјалниот и на општествениот статус на луѓето кои употребуваат дроги, но и за унапредување на целокупната општествена благосостојба. Затоа ова издание на Дроги – Политики и практики им е посветено на храбрите, но и на оние кои сè уште собираат храброст да застанат на браникот на сопствените права.

Од Уредништвото
дроги - политики и практики

Мет Соутвел и Лана Дурјава,
Коакт (Coact)

Мет Соутвел работи во областа на дроги и ХИВ веќе 25 години како експерт, менаџер и активист во Англија и низ светот. Дел е од програмите за намалување на штети на самите почетоци во Обединетото Кралство, а во 1991 година го основа пионерскиот Тим за здрави опции (Healthy Options Team - HOT), агенција за намалување на штети која вработува лица од заедницата и применува стратегии за мобилизирање на заедницата на луѓето кои употребуваат дроги.

Лана е технички писател во Коакт. Таа е магистер по филозофија и работи како психолог. Истражува во областите на психотрауматологијата, студиите за зависности и Теоријата на приврзаност. Нејзиното работно искуство е во истражување и во новинарството.

Краток преглед на формите на самоорганизирање на корисниците на дроги

Овој технички преглед говори за бројните видови групи и мрежи формирани од луѓето кои употребуваат дроги, а кои се залагаат за промоција на нашето здравје и за заштита на нашите права. Краткиот преглед ќе помогне да се истакнат заедничките теми и да се создаде рамка за дискусија и за развој на организациите на корисниците на дроги. Повеќето групи корисници на дроги имаат многукратни функции и истовремено созреваат и се развиваат со што го зголемуваат, го развиваат и го збогатуваат кругот на дејствување.

Грасрут форма на организирање на корисниците на дроги

Во јануари 1981 година беше формирана Џанкибонд (Junkiebond), активистичка група за застапување составена од корисници на дроги во Ротердам, Холандија. Џанкибонд започна со тајна програма за размена на стерилна опрема за инјектирање уште во 1981 година за заштита од хепатит Б на луѓето кои инјектираат дроги. Со нивниот активистички пристап во кампањите за ефективни стратегии за корисници на дроги се бореа против дискриминација и се залагаа за заштита на човековите права.

Џанкибонд престана со работа при крајот на 80-тите, но нивното влијание сè уште значително се забележува кај групи како Почит (Respect) во Обединетото Кралство и Хемиска реакција (Chemical Reaction) во Единбург, Шкотска, кои исто така го прифатија ваквиот грасрут пристап. Овие групи главно работат преку врснички мрежи и често се интегрирани и се ангажирани со мрежите за набавка (трговија) со дроги при што нудат широк опсег

на активности за заемна помош. Овде се подразбира застапување пред службите кои нудат третман за дроги, врсничко образование, секундарни програми или програми за размена на стерилен прибор од страна на заедницата, правно застапување и застапување за заштита од неетичките „дилери“.

Самите грасрут групи се прилично реактивни по природа и се справуваат со постојани проблеми на сцената со нелегални дроги. На пример, Хемиска реакција беше активно ангажирана во истрагата и во развојот на соодветна реакција на првата епидемија на антракс од контаминиран хероин, додека Почит помогна во истрагата и во развојот на реакцијата во заедницата за сериозните здравствени проблеми поврзани со кетаминот.

Ваквите примери посочуваат на реактивната, прагматична и крајно корисна природа на грасрут моделот на организирање на корисниците на дроги. Членовите на активната сцена на дроги се ангажирани, се организирани и се мобилизирани преку активните мрежи на корисници на дроги. Треба да се

забележи дека лидерите на ваквите групи често се поинтензивно вклучени во активизмот во заедницата со што се стекнуваат со неопходни вештини и со самодоверба неопходна за подобрување на пристапот до мрежи за употреба на дроги и познавањето на дрогите и намалување на штетите. Со тоа ваквите групи стекнуваат силна независност за да се позиционираат во активните мрежи за употреба на дроги, додека притоа ги имаат на располагање неопходните средства од заедницата што им овозможува да одговорат соодветно на секоја задача. Овој тип групи не добиваат официјални финансиски средства и немаат вработени на платен список.

Застапување за третмани

Комитетот на засегнати пациенти на метадонска терапија и нивните пријатели (КЗПМТ) е организација на корисници на дроги основана од страна на пациенти на терапија на одржување со метадон (ММТ) во Њујорк во 1973 година. Основната цел на организацијата беше да се спротивстави на погрешната претстава за терапијата на одржување со метадон и да се надминат предрасудите насочени кон „метадонските пациенти“. Комитетот се бореше за поширока достапност на третманот, за еманципирање на „метадонските пациенти“ и за елиминација

на дискриминацијата против „метадонските пациенти“ во здравството, во образованието, на пазарот на труд, во живеалиштата и во осигурувањето.

Организацијата која го наследи Комитетот на засегнати метадонски пациенти и нивните пријатели беше Националниот сојуз на луѓе кои се застапуваат за метадон (НАМА), формиран во 1988 година. Денес групата го носи името НАМА Закрепнување (Национално друштво за медицинска заштита при лекување), кое ја отсликува променливата идеологија во изминативе години и влијанието на движењето за лекување на зависности во САД. Групите корисници на дроги кои се борат или се застапуваат за опоидна супституциска терапија (ОСТ) исто така се залагаат за клиентите кои го бараат своето право на самоопределување, на избор и на почит од страна на докторите во заедницата или специјализираните служби за ОСТ. Овие активности се одвиваат во рамките на организации специјализирани за застапување за третмани како што е Сојузот за метадон активен во Обединетото Кралство од 1999 до 2013 година или во рамките на групи корисници на дроги кои имаат поширок делокруг како што е данската група корисници на дроги Бругерфоренинген (BrugerForeningen). Формирањето на мрежи за застапување со учество на прогресивни доктори подготвени да пропишуваат рецепти исто така претставува стратешки и чест организациски модел во овој вид застапување. Ценетата награда на Бругерфоренинген за пријател на заедницата на корисници на дроги, која се доделува годишно, е

Мет и Лана работат за Коакт, тим на експерти за техничка поддршка на луѓе кои користат дроги и стручњаци за дроги. Двојната заднина придонесува Коакт да гради мостови и да овозможува споделување на знаењето меѓу заедницата на корисници на дроги и главните стручни чинители ангажирани во активностите за справување со дроги.

доказ за моделот на застапување за третмани изграден преку соработка и учество, додека Сојузот за метадон со остриот начин на застапување ги промени тераписките практики и се избори за квалитет.

Во повеќето средини ОСТ сè уште се одвива во крајно медиализирани и рестриктивни услови со што во голема мера се ограничува способноста на клиентите што примаат ваков вид терапија да работат или да функционираат. Ова е особено често во Источна Европа и во Централна Азија со оглед на крајно медиализираниот систем во Советскиот Сојуз. Мрежата за опоидна супституциска терапија е особено силно развиена во Украина и ваквите асоцијации и организации кои се фокусираат на клиентите на оваа терапија сè уште претставуваат најпроминентен модел на организирање во Евроазиатскиот Регион.

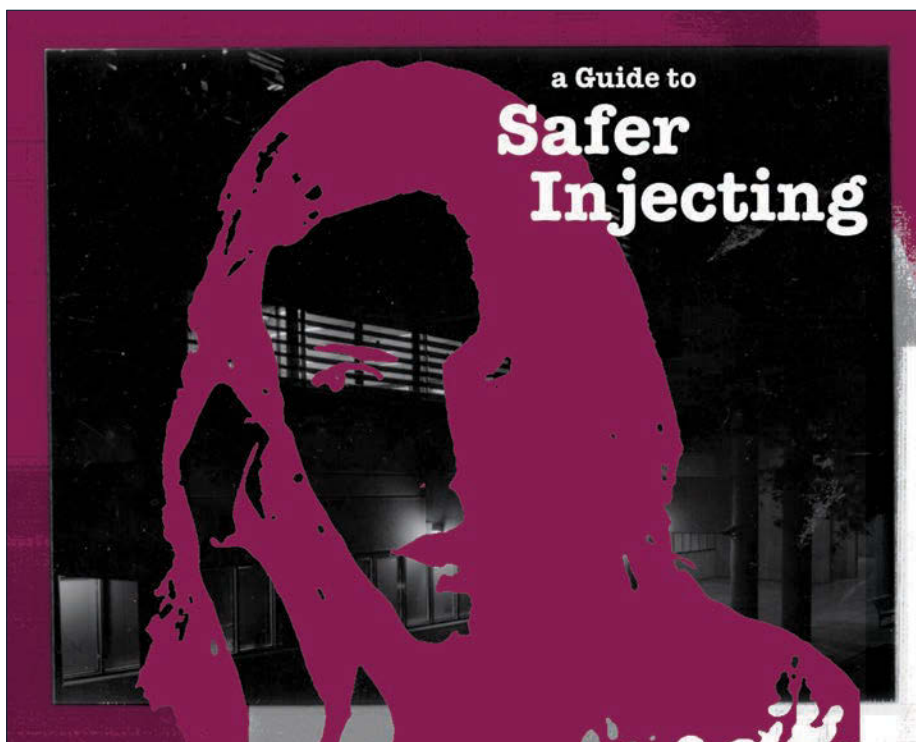
Според Извештајот на Канцеларијата на ОН за дроги и криминал (ОНКДК) околу 10 % од луѓето кои употребуваат дроги се соочуваат со проблеми при употребата на дроги. Оваа заедница има право на пристап до третман кој нема да биде суров и понижувачки. Во услови каде што постои висок степен на дискриминација и криминализација сосема е разбирливо што луѓето со задоволство избираат идентитет на пациент наместо на криминалец. Сепак постои загриженост дека корисниците на дроги се „патологизираат“ – кај одредени лица идентитетот на пациентот се поврзува со несакани конотации на болести и на зарази. На тој начин се отвораат дискусии за идентитетот, за тактиките и за терминологијата која се користи.

Мобилизација од аспект на јавното здравје

Појавата на ХИВ вирусот и на хепатитот меѓу луѓето кои користат дроги придонесува за поголемо организирање на корисниците на дроги, особено меѓу луѓето кои инјектираат дроги. Дobar пример за организација чии зачетоци се наоѓаат во моделот на јавно здравје е Австралиската лига на интравенски корисници и корисници на незаконски дроги (AIVL), создадена при крајот на 80-тите години, а која во 1992 година премина во формално регистрирана организација. Во рамките на активностите, AIVL е насочена кон целокупниот опсег на здравствени, на правни и на социјални прашања што ги засегаат луѓето кои користат нелегални дроги. AIVL, заедно со регионалните организации, ги водат

програмите за размена на стерилен прибор за инјектирање, водат кампањи за социјален маркетинг, издаваат списанија за корисниците на дроги и изработуваат програми за заедницата во знак на поддршка на крајните цели на јавното здравје. Во рамките на своите активности, организацијата има значајна улога во одржувањето на екстремно ниско ниво на ХИВ меѓу луѓето кои инјектираат дроги во Австралија и се борат за потребите на засегнатите од вирусен хепатит.

Групи корисници на дроги организирани според моделот на јавно здравје беа оформени и во Европа и во Северна Америка, во рамките на активностите преземени за спречување на ХИВ вирусот и неговото влијание врз луѓето кои инјектираат дроги. Голем број активисти во САД беа мобилизирани преку неформалните

движења за размена на стерилен прибор за инјектирање поради ризикот од јавно признавање на статусот на лице кое користи дроги. Во последниве години, со промените во законите во САД, се забележува посебен пораст во јавните форми на организирање на корисниците на дроги, особено оние ангажирани во програмите за размена на стерилен прибор, во превенција на прекумерни дози и во застапување – како што се Унијата на корисници на Сан Франциско, Унијата на корисници на Нова Англија и Лис риг хаб (Lee's Rig Hub).

Слични модели се присутни и во Азија и во Источна Европа каде што ХИВ епидемијата сè уште пустоши меѓу луѓето кои користат дроги. Групите луѓе кои инјектираат дроги

и корисниците на опијати исто така се организираат според моделот на јавно здравје за да се одговори на предизвикот од другите вируси кои се пренесуваат преку крв како хепатитот Ц и се преземаат активности за превенција и за справување со прекумерните дози.

Овој јавноздравствен пристап се применува и во активностите со разни групи корисници на стимуланси. Всушност, голем дел од иновациите во поглед на проверката на дрогите, дистрибуцијата на лулиња за крек и „ајс“ и побезбедни стратегии за употреба на дроги потекнуваат од самата заедница на луѓето кои користат стимуланси при што добар пример за ова се групите како што се Крек бригада (Crack Squad) во Обединетото Кралство,

Ледените кралици (the Ice Queens) во Австралија и бројни организации за безбедна забава кои потекнуваат од заедницата во светот.

Од големо значење за мобилизацијата од аспект на јавното здравје е теренската работа меѓу корисниците на дроги и заедницата. Групите корисници на дроги како што е Нов вектор во Грузија покажаа дека имаат капацитети да допрат до најугнетуваните средини каде што корисниците на дроги се особено внимателни при пристапувањето на формалните сервиси поради високото ниво на криминализација. Статусот на докажан член на заедницата обезбедува пристап до услуги и до знаење за луѓето кои не би биле контактирани во поинаков случај.

„Треба да се забележи дека лидерите на ваквите групи често се поинтензивно вклучени во активизмот во заедницата со што се стекнуваат со неопходни вештини и со самодоверба неопходна за подобрување на пристапот до мрежи за употреба на дроги и познавањето на дрогите и намалување на штетите.“

Активизам за човекови права

Докажано е дека правата и здравјето на луѓето кои користат дроги се неразделиво поврзани. Во заедничката програма на ОН за ХИВ/СИДА, заштитата на правата и борбата против стигмата и дискриминацијата имаат централна улога за да се стави крај на глобалната ХИВ епидемија. Моделот заснован на човекови права може да функционира на неколку различни нивоа:

Запознавање на корисниците на дроги со нивните законски права во случаи кога се запирани, се претресувани и се апсени.

Овозможување правен совет и застапување во рамките на мрежите во заедницата со пристап до бесплатен правен совет.

Покренување судски случаи со кои ќе се постави преседан во судската пракса за прекршоци на права од страна на владите и на граѓанските организации. Активистите поврзани со Евроазиската мрежа на луѓе кои користат дроги ја оспорија забраната за пристап до опоидна супституциска терапија од страна на Русија преку жалба до Европскиот суд за човекови права тврдејќи дека им е ускратено правото на здравје.

Пристапот заснован на права исто така им нуди можност на корисниците на дроги да побараат меѓународна солидарност. Потребата од ваквиот пристап беше нагласена во 2003 година кога Владата на Тајланд поведе војна против дрогите која резултираше со смрт на 2 800 луѓе во противзаконски погубувања. Мрежата на корисници

на дроги на Тајланд направи особено храбар чекор со мобилизацијата на други водечки национални групи корисници на дроги во организирање настани во знак на солидарност пред амбасадите во Тајланд.

Расте бројот на национални групи корисници на дроги и активисти кои се обучени да ги документираат и да ги пријавуваат прекршоците на човекови права на луѓето кои користат дроги. Ваквите активности сè уште се надградуваат, носеодголемозначење бидејќи ова ги принудува владите да одговараат пред меѓународната јавност за прекршоци на човековите права извршени против луѓето кои користат дроги.

Неодамна Националната мрежа за корисници на дроги на Индонезија (ПКНИ) одигра клучна улога и се спротивстави на иницијативата на претседателот на Индонезија за зголемување на стапката на погубувања на луѓето фатени како пренесуваат дроги. ПКНИ зазема јавен став во рамките на националниот дијалог за смртната казна во случаи со дрога и ги предизвика ОН на национално и на глобално ниво да го одбранат правото на живот на луѓето кои користат дроги. Погубувањето на луѓе кои шверцуваат дроги во Индонезија и кампањата за нивните права продолжува.

„Од големо значење за мобилизацијата од аспект на јавното здравје е теренската работа меѓу корисниците на дроги и заедницата. Групите корисници на дроги како што е Нов вектор во Грузија покажаа дека имаат капацитети да допрат до најугнетуваниите средини каде што корисниците на дроги се особено внимателни при пристапувањето на формалните сервиси поради високото ниво на криминализација.“

Застапување на повисоко ниво

Во последниве пет години може да се забележи пробив на активистите кои се залагаат за правата на корисниците на дроги на глобалната и на регионалната сцена на политики. Еден пример за овој пристап беше формирањето на Меѓународната мрежа на луѓе кои користат дроги (INPUD) која се застапува за интересите на луѓето кои користат дроги на светско ниво, а вториот пример е Азиската мрежа на луѓе кои користат дроги (ANPUD) оформена како регионална група за застапување на луѓето кои користат

дроги во Азија. Меѓународната мрежа беше формирана во 2006 година на Конференцијата за намалување на штети во Ванкувер кога активистите ја напишаа и ја поддржаа Декларацијата на Ванкувер, која пак беше преточена во актот за основање на Мрежата. Денес се формираат регионални мрежи низ светот, а жените од ИНПУД исто така се организираа во сопствена подмрежа – Меѓународна мрежа на жени кои користат дроги (INWUD). Новите мрежи сè уште се наоѓаат во фаза на развој и изнаоѓање финансиски средства. Во Источна Африка корисниците

на дроги во Мрежите на луѓе кои користат дроги во Кенија и во Танзанија лобираат за опоидна супституциска терапија и за намалување на штетите заедно со пратениците од овие земји.

Овие примери илустрираат дека застапниците за правата на корисниците на дроги се вклучени во националната, во регионалната и во глобалната сцена и ги застапуваат интересите на луѓето кои користат дроги и сведочат за лошите политики и практики за дроги. Како што вели и самиот акт на основање на ИНПУД: „Ништо за нас, без нас!“

НАМА Закрепнување (Национално друштво за медицинска заштита при лекување)
<http://methadone.org>

Сојузот за метадон
<http://www.m-alliance.org.uk>

Бругерфоренинген (BrugerForeningen)
<http://brugerforeningen.dk>

Австралиската лига на интравенски корисници и корисници на незаконски дроги (AIVL)
<http://www.aivl.org.au>

Крек бригада (Crack Squad)
<http://www.theguardian.com/lifeandstyle/2002/may/30/healthandwellbeing.health1>

ПКНИ
<http://korbannapza.org>

Меѓународната мрежа на луѓе кои користат дроги (INPUD)
<http://www.inpud.net>

Самоподдршка на корисници на дроги (ASUD)
<http://www.asud.org>

Мировната иницијатива на корисници на дроги
<http://www.druguserpeaceinitiative.org>

Унијата на корисници на Сан Франциско
<https://www.facebook.com/sfdrugusersunion>

Унијата на корисници на Нова Англија
<https://www.facebook.com/NewEnglandUsersUnion?fref=ts>

Лис риг хаб (Lee's Rig Hub)
<https://www.facebook.com/pages/Lees-Rig-Hub/395452160520221>

АЦЕСО – Меѓународната организација за жени
<https://www.facebook.com/ACESO-International-Organization-for-Women-530369270387822/>

<http://co-act.info>

„Бројни групи корисници на дроги се фокусираат на реформи во законите за регулација на дрогите, поттикнати од глобалната криминализација на луѓето кои користат дроги, втемелена во генерализираното толкување на конвенциите за дроги на Обединетите нации.“

Организации на жените

Постои долга и силна традиција на корисничките на дроги за заедничко организирање, со зацетоци во иницијативите за поддршка на мајки-кориснички на дроги предводени од АКТИВ во Канбера во партнерство со здравствени организации за грижа за мајката и за детето. Слична мотивација го инспирираше формирањето на Проектот на бубамарите (Ladybirds Project) во Лондон, кој ги обедини мајките-кориснички на дроги да создаваат уметнички дела со цел да ги промовираат интересите и правата на мајките кои користат дроги. Истото

се рефлектира и во работата на АЦЕСО – Меѓународната организација за жени во Грузија која се грижи за жените кои користат дроги и кои често служат екстремно долги затворски казни при што заедно изработуваат уметнички дела и креации што, од една страна, им помага во нивното осамостојување, а од друга страна помага во собирањето на средства за групата корисници на дроги. Проектот Астерија во Киргистан е уште една мрежа во Евроазија со посебен фокус на потребите на жените кои користат дроги, а кои се соочуваат со повисок степен на насилство од мажите-корисници, особено од државните чинители како што е Полицијата.

Локалното организирање се и на глобално ниво на жените во ИНВ кое придонесува ов се зближат и да се поконкретно на агендите за зас корисничките на дро

Активираат за реформи на законите за дроги се воведоа регулација на дрогите

Бројни групи корисници на дроги се фокусираат на реформи во законите за регулација на дрогите, поттикнати од глобалната криминализација на луѓето кои користат дроги, втемелена во генерализираното толкување на конвенциите за дроги на Обединетите нации. Правната средина со која се соочуваат луѓето кои користат дроги придонесува за ширење на ХИВ епидемијата и ги подрива активностите за ХИВ тестирање или за третман. Додека земјите во светот почнуваат да експериментираат и имаат позитивни резултати со пофлексибилното толкување на глобалните конвенции за контрола на дрогите, се развива и поголем дијалог за реформи во законите за

дрогои и улогата која активистите ја имаат во овој критичен домен.

Групите корисници на дроги имаат клучно влијание врз политиките за дроги, како што покажа работата на организацијата Самоподршка на корисници на дроги (ASUD) во Франција, која успешно ја стимулираше националната кампања за просториите за безбедно користење дроги со најавата за отворање на вакви капацитети без дозвола на Владата. Како резултат на публицитетот, медиумите присуствуваа на „отворањето“ на просториите, со што организацијата успеа да ги истакне позитивните страни на просториите за безбедна употреба и правните бариери, отстранети со текот на времето. На глобално ниво, ИНПУД ја основа Мировната иницијатива на корисници на дроги која организираше протест пред Комисијата за наркотични дроги на Обединетите нации во 2010 година и е ангажирана во застапување во рамките на Обединетите нации за теми поврзани со политики за дроги. Со ширењето на дискурсот во самите Обединети нации за очигледните контрадикции меѓу конвенциите за контрола на дрогите на ОН и нивната примарна обврска за заштита на човековите права, од суштинско значење за застапниците за корисниците на дроги е да оперираат во процесите на граѓанските организации на ОН.

Заклучок

Луѓето кои користат дроги сè почесто се организираат и се мобилизираат меѓусебно. Во одредени места овој процес се одвива со поддршка и со посредство на професионални партнери, додека во други средини самите корисници на дроги придонесуваат за ширење, за техничка поддршка и за споделување на значајноста на организирањето на корисниците на дроги.

Прегледов можеби не е целосен, но претставува обид да се прикажат обемот и можностите на овие активности и, уште поважно, ги истакнува клучните теми во знак на поддршка на луѓето кои се борат за промоција и за развој на организирањето на корисниците на дроги. Коакт планира да го лансира краткиот преглед како расположлив ресурс на нашата веб-страница при што ги покануваме корисниците на дроги да го споделат со нас нивното минато за да го дополниме и да го надградиме овој технички ресурс за организирањето на корисниците на дроги. Во следното издание следува опис на новиот модел на Коакт за основање група корисници на дроги. ■

Разговорот го водеше:
Вања Димитриевски

Интервју со Жарир Симрин

Што сме и колку сме ние пораснати?

Разговорот со Жарир секогаш е многу инспиративен и тешко можете да се задржите на една тема кога разговарате со него. Едноставно, тој има толку многу да каже, а во разговорот знае да направи релација со навидум неповрзливи теми. Уште при запознавањето, некаде во 1999 година, Жарир ми остави впечаток на сестрана и слободоумна личност. Со текот на годините на заедничко познанство оваа констатација постојано ми се потврдува. Тој е еден од малкутемина луѓе во Македонија кои имале храброст и доблест отворено да се заангажираат за правата на луѓето кои употребуваат дроги. На почетокот на две илјадитите години, Жарир беше еден од основачите на Македонската асоцијација на корисници на дроги, а подоцна еден од основачите и претседател на Здружението Пасаж, повторно здружение за правата на луѓето кои употребуваат дроги, а активен е и во други неформални групи со исти или со слични цели. Неговото искуство и познавањето на активистичкото расположение меѓу луѓето кои употребуваат дроги се причина за ова интервју. Жарир работи како теренски работник за намалување на штети од употреба на дроги, а себеси се претставува како полидруг јузер, активист и слободен уметник.

Потребна е исклучителна храброст за човек отворено да зборува за дроги во Македонија. Која е твојата инспирација?

Па, у принцип, влагам у причава `96, `97 година, првпат слушнав за МАСКА, шприцеви и игли дека се делат. А `98 година ја упознав целиот концепт на намалување на штети. Претходно немав уопште чуено и не знаев што е намалување на штети, дека тоа не е нешто засновано на морални и етички вредности туку на факти, „evidence based“. Факт е дека на луѓето им требаат чисти шприцеви и игли и факт е дека ако не им ги да`еш нема да престанат да зимаат (дроги, н. з.). Ќе зимаат, само

ќе се испоразболат. И како идеја држи вода, ептен. Е остварливо. Само треба да се сака, кој би сакал да работи. Во тоа време за мене тоа беше супер идеја затоа што тука имавме слобода, можевме да седиме, да пра`име муабет, да дискутираме без никој да не гњави. Зборувам за „дроп инот“ на МАСКА. За нас тоа тогаш беше, охо-хо, новитет и место на кое никој не те закача. Не те судат. Не те гњават. Ги кажуваат работите како што се, вистинити. Подоцна почна еден проект на ХОПС, во 2000/2001 година, за млади, Цане го водеше и нешто и јас му помагав. Тоа беше исто како „дроп ин“, само што правевме и свирки таму. Имаше инструменти и такви работи. Не

Интервју со Жарир Симрин

ми текнува како беше точно, ама правевме свирки и беше многу интересно. Мислам, најубав период во животот.

Дали ова те наведе отворено да истапиш и да се застапуваш за правата на луѓето кои употребуваат дроги?

Да, после овој проект имаше иницијатива на неколку луѓе за Македонска асоцијација на корисници на дроги, која малку покасно ја преименувавме у Пасаж за да напраќиме некоја невладина (организација, н. з.). Е се`а, таа екипа што бевме тогаш функционираше додека функционираше. Поради икс причини, не знам зашто, почнавме да се разидуваме во идеите и првата групација се подели скроз и тука прекинавме. После почнав Пасаж јас да го водам. Тогаш добивме еден грант од Њујорк и со тие пари напраќивме по`ише, три проекта напраќивме. Издававме весник, флаери. Правевме едукации за инјектирање, за раководење со организација и со проекти. Садевме дрва во спомен на починатите корисници на дроги. Ги одбележувавме деновите за дроги, СИДА, хепатит.

У ствари искочи дека и тоа не добро, не се пра`ат така работите. И дојде Жан-Пол Грунд да провери како со истите пари напраќивме три проекти. Мислеа дека лажеме. Не им се веруваше. А ние што напраќивме, платите ги враќавме во организацијата зошто идејата ни беше да покажеме дека можеме да работиме и дека сакаме да работиме.

Во Њујорк имаа разбирање за нас, ама ова не им беше сфатливо и нè предупредија дека така не се работи. Ама после овој проект активностите се намалија.

Зошто се намалија?

Зашто се намалија не сум сигурен. Можда поради здравствената ситуација, моја. Можда поради тоа што прегорев, едноставно. Немав желба или немаше можда ни луѓе. Сè уште нема, очигледно. Зашто, не може да пра`име само за свое добро. Треба да пра`име да биде добро за сите.

Како што те разбирам сега, демотивиран си поради внатрешни односи?

Јас лично, да. Искуството ми покажа дека е така.

А можеш ли да ми објасниш какво е актуелното расположение за активизам за дроги во Македонија?

Сè што функционира, функционира ка`о затскриено. Се плашине. Не разбирам. Некако многу сме себични. И луѓето се невнимателни. Се работи за дроги и лесно можеме да заглавине во Полиција. Не смее да се дозволи ни најмала грешка зашто државата не нè третира како ш`о треба.

Углавном успесите на ова досега е што се видовме до кај сме - што сме и колку сме ние пораснати. Не знам што е финтата. Може е до поднебјето? Ама еве и во Србија не функционира активизмот. Бугарија не функционира. Во 2000 година функционираа, сега не функционира ни една од овие организации балкански што се „друг јузер“. Барем јас колку што знам. За „друг јузер“

„... луѓето се тотално скршени, и психички и физички, колку што ги гле`ам. Мислам дека многу погрешно се работело со нив, и со мене и со сите.“

активизам сме за „кец“, недоволно. Немаме ништо. Реално. Сега за канабисот има повеќе активности, ама има и многу комерцијални интереси. Мене не ми се допаѓа тоа. Не сакам така.

Може ли да се каже дека барем малку сме созрале и дека има луѓе што можат да се застапуваат за заедницата?

Знаеш што? Не сакам да звучам песимистички, и јас сум дел од таа заедница, сакам да иде на подобро работата, ама мислам дека нема со кого. Бар` не се нашле правите луѓе или сме поделени сè уште. Многу сме его, ваљда, и не можеме да се споиме. Ние измеѓу себе ако не контактираме и не се држиме, кој? Од страна некој ќе стане и ќе каже

соберете се? Не знам зашто многу индивидуалистички ги гле`аме работите, пристапот. Не викам дека е лошо. Индивидуализмот е многу добра работа, али за активизам индивидуалноста не функционира и треба да се здружиме. Здружувањето е креирање на општо добро. Не само мене добро да ми биде. Активизмот е акт – првите три букви многу добро ти кажуваат што треба да направиш. Делувај! Платата, наградата ќе си дојде понатака со тоа што ќе видиш кога ќе се свртиш позади себе дека имаш нешто оставено. Бар` јас така гле`ам. Не знам како да ти кажам. Е, тука така не се гледа. Прво што ти вика: Колку пари ќе ми дадеш? И јас тука се скарав со сите. Нели не беше за пари муабетот? Сега како одеднаш – плата? Такво нешто не правам. Не сакам ни да изградам.

Значи не е проблем, ќе најдам луѓе. Со дванаесет илјади денари плата ќе најдам војска на лица што ќе прават по наредба што сакаш. Ама не е во тоа поентата. Досега не запознав некој што е спремен за ова. Оние што активно употребуваат дроги, што не се на терапија, негираат дека имаат проблем и мислат дека се над другите. Не разбираат дека сите сме у истиот кош – дрога е дрога. Све е дрога. И екстазито е дрога и есидот и канабисот, сè се третира како дрога. И тоа е тоа. У принцип сите лежат (во затвор, н. з.) за „џоинт“, али ко`а еден ќе затворот никој не иде да се буну, да се собереме 50 луѓе, 200 луѓе. Ќе одиме пред (полициска, н. з.) станица за поддршка. Го нема тоа. Јас да одам сам? Мислам, смешно е ако сите идеи потекнуваат од мене.

„Издававме весник, флаери. Правевме едукации за инјектирање, за раководење со организација и со проекти. Садевме дрва во спомен на починатите корисници на дроги. Ги одбележувавме деновите за дроги, СИДА, хепатит.“

Интервју со Жарир Симрин

Не можам да сфатам дека материјалната корист е најголемата пречка за активен ангажман.

Воглавно, да, ама знаеш, луѓето се тотално скршени, и психички и физички, колку што ги глеам. Мислам дека многу погрешно се работело со нив, и со мене и со сите. Сега, некој имал повеќе среќа, некој помалце. Некој имал родители... Знаеш како? Викаме сите сме одговорни за своите чекори. Ама не се исти чекорите што сум ги одел јас и на некое дете што раснело на улица. Мојата отскочна даска е повисоко. И се`а од овие што имале послаби услови се очекува исто. Што да прават? Се

уморуваш кога отскочната даска ти е каде -каде повисоко. Намерно е направено сè да биде катастрофа. Некому му одговара да биде хаос. Луѓето немаат најосновни услови за живот. Просат за леб на улица, 70 % од луѓето што се на метадонска терапија. И како можеш да очекуваш од нив да размислуваат за нешто повеќе? Кој може да размислува долгорочно во такви услови?

Има ли некаква надеж за развој на активизмот, во перспектива?

Не знам. Јас бар` досега не сум можел да успеам да променам и се откажувам на крај. Гледам дека не

иде и се повлекувам. Не можам да трошам многу енергија. Сега може тоа е мој проблем. Реално и мислам дека е проблем откажувањето.

Проблем е и тоа што мораме да функционираме формално, ама тоа нè заглавува. Луѓето не се разбираат од папирологија. И немаат искуство во менаџирање.

Мислам дека можат да профункционираат работите само ако се најде правата екипа на правото место. Кај нас уште екипата не се нашла. Не иде сега, ама можда ќе тргне. ■

„И како идеја држи вода, ептен. Е остварливо. Само треба да се сака, кој би сакал да работи. Во тоа време за мене тоа беше супер идеја затоа што тука имавме слобода, можевме да седиме, да пра`име муабет, да дискутираме без никој да не гњави. Зборувам за „дроп инот“ на МАСКА. За нас тоа тогаш беше, охо-хо, новитет и место на кое никој не те закача. Не те судат. Не те гњават. Ги кажуваат работите како што се, вистинити.“

Влатко Деков

Авторот е магистрант на социјална политика. На полето на зависносите работи четиринаесет години. Има развиено најголем дел од програмите за намалување на штети во Македонија. Во моментот раководи со ЦЕДИ – Центарот за едукација, документирање и истражување при ХОПС. Автор е на голем број трудови, публикации и истражувања. Активист е за човекови права на маргинализираните заедници и членува во повеќе национални и меѓународни комисији, тела и стручни форуми меѓу кои и форумот за дроги при Европската комисија во Брисел. Од 2014 година е член на Управниот одбор на Евро-азиската мрежа за намалување на штети од употреба на дроги.

Активизмот на луѓето кои употребуваат дроги во Македонија

„Прво, не знам колку можеме да зборуваме за 'драг јузер активизам', како што јас го замислувам, затоа што премалку луѓе имаат свесност, храброст, слобода на мислата, а дури во последно време што е за мене најстрашно – луѓето се плашат да зборуваат за такви теми затоа што живееме во едно тоталитарно општество што на времето, на пример комунизмот за ова денес е мачји кашаљ” – корисник на дроги, март 2014 година.

Во Македонија не постои формална „грас рут“ (grass root) организација на луѓе кои користат дроги, која дејствува активно. Историски гледано, ХОПС, како организација, е настаната на иницијатива на луѓе кои користеле дроги и во почетокот функционираше како вистинска „грас рут“ организација која со текот на времето ја прошири својата професионална структура. Во изминативе петнаесетина години имаше две иницијативи за формирање на уште две нови „грас рут“ организации. При првата иницијатива се формираше Македонската асоцијација на корисници на дроги (МАКД), во 2003 година, а со втората иницијатива во 2006 година се формираше организацијата Пасаж. Двете иницијативи беа поттикнати од ХОПС – Опции за здрав живот Скопје. И додека МАКД воопшто не заживеа, Пасаж беше формално регистрирана и одреден период активно дејствуваше. Една од позначајните активности на Пасаж беше издавањето на фанзин во кој се обработуваа разновидни теми блиски до интересите на луѓето кои користат дроги. Сепак, иако оваа

организација формално-правно сè уште постои, веќе подолго време не спроведува никакви активности.

Непостоењето на активна „грас рут“ организација, секако, претставува ограничување за мотивацијата за активизам меѓу луѓето во Македонија кои користат дроги. Сепак, дури и да постојат вакви организации, во конкретниов случај организација на луѓе кои користат дроги, тоа не е доволно за застапувањето на нивните интереси и права. Имено, ако членовите на организацијата немаат развиено политичка свест за активизам и за активистичка посветеност, борбата за нивните права ќе биде неуспешна.

Самиот факт што најавниот повик на ХОПС за пишување текстови за ова списание на тема активизмот на корисниците на дроги не се пријави ни еден корисник од Македонија најдобро ја опишува моменталната ситуација.

Но, кои се причините за таквата ситуација? Ова прашање нè интересираше и во 2014 година. Тогаш заедно со моите колеги и пријатели Ирена Цветковиќ и Вања Димитриевски спроведовме истражување чија цел беше

да дознаеме кои се клучните проблеми кои ги спречуваат луѓето кои користат дроги да се организираат, да излезат јавно и да се застапуваат самите себе. Дали е тоа општествената стигма кон нив или пак нешто друго е во прашање? Во продолжение на овој текст ги пренесувам клучните сознанија кои ги добивме од тоа истражување.

Причини кои го ограничуваат активизмот на ЛКД

Општествениот контекст во кој живеаме и неговите стеги

“Прво, не знам колку можеме да зборуваме за ‘драг јузер активизам’, како што јас го замислувам, затоа што премалку луѓе имаат свесност, храброст, слобода на мислата, а дури во последно време што е за мене најстрашно – луѓето се плашат да зборуваат за такви теми затоа што живеаме во едно тоталитарно општество што на времето, на пример комунизмот за ова денес е мачји кашаљ.” – корисник на дроги, март 2014 година.

Општествениот контекст во кој живеаме не овозможува или поточно ги ограничува можностите за активизам воопшто, а посебно кога станува збор за активизам на маргинализираните заедници. Водечките политички партии во голема мера го поларизираа македонското општество на фракции како по идеолошка така и по национална припадност. Во нивната борба за власт тие го уништија речиси секој модел на граѓански активизам. Македонија е редок, ако не и единствен пример во светот каде што на граѓански протест се организира контрапротест. Исто така голем број граѓански иницијативи завршија без епилог – случаите Полициска бруталност, Граѓанска иницијатива Аман, Иницијативата на МОФ во врска со екстерното тестирање на учениците итн. Крајниот ефект од сите овие – а и многу други – граѓански иницијативи е апатичниот граѓанин. Сепак последнава година сме сведоци на повеќе масовни протести од кои некои траат и повеќе месеци

(Шарена револуција, Студентски протести) и сето тоа дава надеж дека конечно активизмот и јавното застапување за сопствените права ќе заживеат и ќе биде наше секојдневје.

Системот во кој живеаме го релативизира политичкиот активизам преку повеќе начини. Ја уништува културата на дебатирање и критичкото размислување преку медиумите, со прикажување евтина комерцијална програма (турски, индиски серии, реални шоуа и сл.) заснована на општоприфатливи сентименти и „сигурни територии“, нешто што е сосема спротивно на активизмот кој е јавен – сфера каде што има перманентен антагонизам и подразбира излегување од комфорот. Оп्रेसијата која луѓето кои користат дроги ја трпат во македонското општество не значи по автоматизам и висока политичка свест за активизам.

Луѓето во Македонија кои користат дроги се огледало на општеството во кое живеаме. Па така, тие многу и не се разликуваат од поголемиот дел од своите сограѓани кога станува збор за политичката свест, односно не постои доволно развиена свест за застапување на интересите на заедницата на која ѝ припаѓаат поради остварување на заедничките цели. Имено, како и повеќето жители на Македонија, повеќето од луѓето кои користат/користеле дроги, пред сè, настојуваат да остварат лична корист од околностите во кои егзистираат. Ретки се примерите во кои одделни лица кои користат/користеле дроги јавно се застапувале за остварување на цели од интерес на заедницата како, на пример, застапување за

„Стигмата и дискриминацијата ги принудува луѓето кои користат дроги да се засолнуваат на маргините на општеството и да избегнуваат јавни настапи, особено за прашања преку кои може да се дознае дека користат/користеле дроги.“

подобрување на односот кон луѓето кои користат дроги, менување на законската регулатива поврзана со употребата на дроги и сл. Луѓето кои се на лекување со супституциска терапија со метадон или со бупренорфин се борат за правата на заедницата само до линијата која им обезбедува одржување на личната комфорна позиција во Програмата за зависности. Таа линија на комфор најчесто подразбира неделно наместо секојдневно примање фармакотерапија, избегнување повторна тријажа при која може да се утврди дека треба да се намали дозата на фармакотерапијата чиј вишок се продава поради егзистенцијални причини, а во најлош случај да се изгуби статусот на миленик/миленичка на докторот/докторката.

Неразвиената политичка свест е само последица на непознавањето на сопствените права, во случајов непознавање на правото на лекување, што е една од основните причини за пасивизација. Ова го потврдуваат и луѓето од заедницата. „Па ние не си ги знаеме сопствените права. Еве и јас не знам кои се моите права поврзани со лекувањето.“

Јавна идеолошко - морална перцепција за употребата на дроги

Употребата на дроги во Македонија се смета за неморален чин, а лицата кои користат дроги како „лудаци“, „отпадници на општеството“, „криминалци“ и слични непожелни епитети. Луѓето кои користат дроги се свесни за постоечката општествена перцепција. „Нас не гледат како пониска врста затва што демек – еј,

‘џанак’– мора да оде да открадне петсто денара или да излаже некој... Јавното гледиште за луѓето што користат дрога е многу ниско.“

Дека луѓето кои користат дроги се најнепосакуваните граѓани во Македонија се потврдува и со истражувањето на Македонскиот центар за меѓународна соработка, спроведено во 2010 година. Според ова истражување, дури 96,8 % од македонските граѓани не сакаат да имаат соседи кои се зависници од дроги, што е убедливо пред останатите заедници како: зависници од алкохол – 93,6 %, лица со криминално досие – 84,1

%, лица заболени од СИДА – 82,9 %, хомосексуалци – 77,9 % итн.

Луѓето кои во минатото користеле дроги и се лекуваат од зависност само делумно се исклучени од опишаната перцепција. Околината настојува повторно да ги прифати во своите „прегратки“, но со забележлива недоверба затоа што најчесто преовладува ставот „еднаш наркоман, секогаш наркоман“. Затоа луѓето кои се лекуваат од зависности од дроги не можат целосно да се издвојат од луѓето кои активно користат дроги.

„Системот во кој живееме го релативизира политичкиот активизам преку повеќе начини. Ја уништува културата на дебатирање и критичкото размислување преку медиумите, со прикажување евтина комерцијална програма (турски, индиски серии, реални шоуа и сл.) заснована на општоприфатливи сентименти и „сигурни територии“, нешто што е сосема спротивно на активизмот кој е јавен – сфера каде што има перманентен антагонизам и подразбира излегување од комфорот.“

Стигма и дискриминација

Стигмата кон луѓето кои користат дроги е дефинитивно најголемата пречка за развој на активизмот во оваа заедница и како таква беше потврдена од сите испитаници. Постојат неколку извори на оваа стигматизација. Пред сè, „нашето општество не признава грешки од типот загрозување на сопственото здравје заради задоволство, односно свесно донесена одлука за употреба на дроги заради задоволство која подоцна ќе предизвика болест на зависност. Стигмата во овој случај не произлегува заради болеста, иако и тоа е можно, туку, пред сè, заради одлуката да се зема дрога која доведува до зависноста“. Затоа најчесто во јавноста може да се слушне – самите се виновни, оправдувајќи ја со тоа стигмата, па дури и омразата насочена кон луѓето кои користат дроги затоа што, нели, тие се неуспешни и неморални луѓе кои заради сопствено задоволство се уништуваат и себеси и сопствените семејства.

Според некои теоритичари Македонија претставува општество со развиени маскулинистички норми што подразбира став на „машко држење“. Овие норми мунаметнуваат на поединецот „успешно“ и „машки“ да се соочува со сите проблеми и предизвици во животот. Оние кои не можат да се вклопат во овие нормативи се маргинализирани и стигматизирани, каков што е случајот со луѓето кои користат дроги. „Сепак носењето на одлуки во животот не се автономност на личноста, туку зависат од многу општествени фактори, како и од контекстот во кој личноста живее и дејствува.“

Стигмата и дискриминацијата ги принудува луѓето кои користат дроги да се засолнуваат на маргините на општеството и да избегнуваат јавни настапи, особено за прашања преку кои може да се дознае дека користат/користеле дроги. Овој страв од јавно препознавање го оневозможува или го ограничува активистичкиот дух, особено поради тоа што при вакви општествени вредности јавното препознавање значи загуба на основните човекови права. Така, на пример, поради јавното препознавање на практиката за употреба на дроги се ризикува можноста за вработување, односно задржување на работното место. „Кој?... На кое работно место ќе те трпи така секој втор ден да му касниш (заради одење на метадонска терапија, н. з.)? Многу се ретки тие работни места, директори што..., газди што разбираат дека си на метадонска терапија и да те остаат да работиш. Многу се ретки. Постои дискриминација кај нас во врска со работа. Ако дознае дека си на метадонска терапија, одма ќе ти даде отказ.“

Страв од Полиција

Застапувањето за некоја идеја бара јавен настап. Луѓето кои користат дроги ретко излегуваат во јавноста, а покрај стигмата како друга причина која ја истакнуваат е и стравот од Полиција. Тие сметаат дека ако Полицијата дознае дека тие се корисници можно е да бидат следени и да имаат проблеми со Полицијата. „Постои страв кај народот. И од Полиција и од системот на работа во институциите... Ќе си обележан. Чим сакаш да излагаш на протест... ти фактички си обележан и кај и да те види ќе те стопира, ќе те контролира, ќе те претресува, ќе те... едноставно ќе те брука пред народот... Овде е сепак полициска држава.“

Самоосудување

Иако не е присутно кај сите испитаници, сепак самоосудувањето претставува уште еден ограничувачки фактор за личен ангажман и за активизам. Имено, некои од испитаниците изјавија дека заради тоа што употребата на дроги предизвикала многу непријатности и проблеми на нивните најблиски, тие се осудуваат самите себеси, а тоа ги прави повлечени и немотивирани за активизам. Иако нивото на самосудување не го испитувавме беше забележливо дека тоа се разликуваше од еден до друг испитаник. Исто така некои од ЛКД се срамот поради тоа што употребуваат дроги, пред сè поради срамот кој му го нанесуваат на

семејството, но и поради мислењето на пошироката заедница.

„Е, па не би зборувал јавно затоа што... како прво срамот од нас... како да ти кажам сега... денеска... на пример денеска еве јас живеам еве у Центар... и еве кај мене на пример таму кајшто живеам викаат срамота е на пример во двајспрви век да се дрогираш. Како да ти кажам. Така го кажуваат тоа.“

Овде се поставува прашањето дали доколку идеолошкото гледање на употребата на дроги и општествениот контекст беа поинакви ваквото самоосудување ќе постоеше во помали рамки и дали тоа ќе значеше и подобри услови за активизам и за застапување за сопствените права.

Законската регулатива

Мал број испитаници покажаа свесност и споделија дека постоечката законска регулатива ја гледаат како пречка за поголема активност на ЛКД. Сепак, по објаснувањето од страна на интервјуерот за тоа како законот може да придонесе за поголема слобода, а со тоа и поголем активизам, повеќето испитаници се согласија дека доколку дрогите бидат поинаку регулирани, односно не се казнуваат употребата и поседувањето дрога за лична употреба тоа ќе придонесе тие да го изгубат стравот од Полицијата и поголеми се шансите за нивно активистичко дејствување.

„Апсолутно. Апсолутно ќе допринесе да бидат повидливи и да се окуражат, да добијат, едноставно храброст да излегуваат отворено да разговараат за проблемот.“

(AU_MZZ2014_I_VB)

Идни перспективи

Од самата студија произлезе заклучокот дека во Македонија јавната идеолошко-морална перцепција за дрогите и за практиките за употреба на дроги е во заемна зависност со политичкиот и со институционалниот контекст и крајно ограничувачки влијае на политичката самосвесност на луѓето кои се лекуваат од зависности од дроги, како и на луѓето кои користат/користеле дроги во целина. Изложеноста на постојана стигматизација, на дискриминација и на полициски прогон поради навиките за употреба на дроги предизвикува чувство на срам кај луѓето кои користат/користеле дроги и ги принудува да го прифаќаат маргиналниот статус наметнат од општеството и од законите. Во недостаток на поддржувачка околина, луѓето кои користат дроги избегнуваат јавно да настапуваат и поради тоа трпат дискриминација.

Време е ова да се промени и луѓето кои користат дроги да го искористат моментумот на будење на активизмот во Македонија и конечно да излезат од плакарот и јавно да ја искажат максимата „*Nothing about us without us*“. Кога ако не сега? ■

Давор Ангеловски

Граѓански активист. Член на Зелена алтернатива и активист за правата за слободна употреба на канабис.

Активизмот како средство за намалување на стигмата на дрогите – препреки и надеж за во иднина

Граѓанскиот активизам сам по себе претставува борба за промени, за добивање одредени права или едноставно запознавање на пошироката јавност со одреден проблем или со состојба на која треба да се работи. Активизмот на полето на дрогите носи посебни потешкотии и предизвици својствени исклучиво за ова прашање.

Граѓанскиот активизам во кое било поле од социјалната сфера бара многу труд, одвојување на поголем дел од слободното време и обврски, како и целосна посветеност кон исполнувањето на зацртаните цели. Секој облик на активизам сам по себе претставува борба за промени, за добивање одредени права или едноставно запознавање на пошироката јавност со одреден проблем или со состојба на која треба да се работи. Кога се работи за дрогите активизмот во оваа област носи одредени товари и пречки со кои секој кој решил да тргне по овој пат треба да биде спремен да се соочи и нив да ги прифати уште на почетокот. За жал, живееме во општество каде што дрогите се сè уште табу тема и каде што народот има одреден презир и предрасуди кон секој кој се занимава со ова прашање без разлика на причините поради кои активистот ја одбрал токму оваа проблематика и дали е лично засегнат од неа.

Иако се трудам да бидам активен на повеќе полиња и да дејствувам секогаш кога ќе

забележам одредена социјална неправда или дискриминација по кој било основ, сепак моето животно искуство и лично убедување ме натераа да се фокусирам на проблемот со дрогите, односно на она во што искрено верувам, нивната декриминализација и дестигматизација во општеството. Иако лично сметам дека сите дроги треба да бидат декриминализирани и нивната употреба треба да се гледа преку здравствениот, а не правно-казнениот аспект, сепак главниот фокус на моето дејствување е канабисот. Дел од причините поради кои сум главно посветен на канабисот е секако личното искуство кое започна последните години од 90-тите години на XX век, како и неправедната положба во која е канабисот спрема другите дроги (иако него не го сметам за дрога), а и онаа спрема легалните супстанции од кои нема никаков бенефит, цигарите и алкохолот.

Еден од првите предизвици со кои секој активист треба да се соочи е дознавањето на семејството, на околината, на колегите од работа

и на пријателите со активностите со кои се занимава и со заложбите во кои искрено верува. Тука често се случува активистот да најде на првите проблеми поради погрешните сфаќања и стигмата што го следи ова прашање. Морам да признаам дека во мојот случај најчесто наидувам на поддршка како од моето семејство, така и од моите пријатели и од поблиската околина.

Друг сериозен фактор кога се работи за активизмот на полето на дрогите е, секако, нивната нелегалност. Со самата борба за нивна декриминализација често се случува да се најдете на радарот на Полицијата и, иако не го кршите законот, да бидете под постојан притисок и страв во вршењето на своите активности. Затоа многумина кои се лично засегнати од ова прашање најчесто се ставени пред дилемата дали да излезат во јавноста и со сите можни средства да се заложат за она што сакаат да го променат или пак, како што повеќето решаваат, својот активизам да го вршат со помало експонирање во јавноста преку социјалните мрежи на интернет или како што јас го нарекувам активизам преку тастатура.

Од ноември минатата година кај нас беше и сè уште е многу актуелно прашањето на медицинската употреба на канабисот за што се одржаа и неколку јавни трибини, телевизиски дебати и предавања. Тука за првпат можев директно да се соочам со тоа што значи да се биде активист на полето на дрогите и како експертската јавност и лекарската фела гледаат на овој

вид активизам. Имено, на овие трибини и предавања јас и другите активисти постојано се соочувавме со проблемот да нè ислушаат со внимание, како и со исмејување од страна на претставниците на институциите кои не го сметаат нашето лично искуство и знаење ниту за сериозно ниту за релевантно. Често се случуваше и од публиката, генерално од лекарите и од фармацевтите да долетаат извици како „види ги наркомани“ и слични други навредливи дофрлувања. Мора да се признае дека колку и да се труди човек да остане ладен на вакви провокации, сепак е болно да се соочи со ваков понижувачки однос, особено бидејќи се работи за прашање во кое сите засегнати

цврсто веруваме, а и мнозина од нас боледуваат или имаат некој близок кој е болен и успешно го користат канабисот како медицинско средство.

Во последниве месеци бевме сведоци и на прогон на активистите кои се заложуваат за употребата на канабисот во медицински цели во блиските држави. Беа уапсени главните активисти во Словенија, како и некои во соседна Србија. Секако дека ова е нешто што нè заплашува бидејќи многумина од нас имаат семејство, мали деца кои зависат од нас. Секој кој се занимава со активизам од областа на дрогите во вакви ситуации се соочува со колебање дали да се откаже од дејствувањето за она во

„Посакувам што повеќе луѓе, од експерти до обични граѓани, да земат учество и да помогнат за она во што вистински веруваат бидејќи само со активна работа може да се смени перцепцијата на народот кој живее на овие простори.“

кое цврсто верува или да продолжи и понатаму со сите сили. За среќа, во нашава држава институциите барем за ова прашање сега за сега имаат разбирање и, иако притисокот е секогаш присутен, повеќето од нас продолжуваат со своите активности. Од друга страна, нешто што е својствено за нашава држава е можноста поради ваквите активности да бидете прогласени за платеници за туѓи намери и вашиот искрен труд да биде искритикуван како активност по наредба.

Ако на нешто активистите од нашава држава можат да бидат горди, тоа се активностите на Граѓанското здружение Зелена алтернатива и на основачот Филип Достовски. Она што ова здружение успеа да го постигне во последниве две години на многумина од нас дотогаш ни изгледаше тотално невозможно и чиста фантазија. Успесите во дестигматизацијата на канабисот и на неговата употреба, преку одржаните семинари и јавни настапи, се видливи за сите нас и ни даваат кураж за понатамошното дејствување. Благодарение на ова здружение, кај нас се отвори и прашањето за медицинската употреба на канабисот, тема за која претходно беше незамисливо јавно да се зборува без страв од некакви последици. Со секој настап перцепцијата на јавноста пополека се менуваше, секако сè повеќе и со ширењето на знаењето за лековитоста на ова растение, како и големиот број луѓе кои, за жал, нелегално се лекуваа, меѓутоа постигнуваа одлични резултати. Па така, по неколку години од

почетоците на дејствувањата на ова здружение, јавните анкети покажуваа дека бројот на граѓани кои ја поддржуваат употребата на канабисот во медицински цели порасна над 60 %, факт кој во минатото беше навистина незамислив. Сето ова ме поттикна да се приклучам кон Здружението Зелена алтернатива и да помогнам и да придонесам за заедничките цели.

Нешто што е за поздравување и за оддавање признание е и способноста на Достовски сам, без поголема поддршка и без помош, да ги донесе во Македонија врвните експерти, научници и доктори од областа на медицинската употреба на канабисот, кои учествуваа

на трите бесплатни семинари одржани од ова здружение, за кои интересот беше огромен и се бараше место повеќе. Говорници на овие семинари беа познати научници и лекари како д-р Лумир Одреј Хануш (Lumír Ondřej Hanuš), д-р Пол Хорнби (Paul Hornby), д-р Роберт Џ. Меламед (Robert J. Melamed), д-р Хозе Карлос Боусо (José Carlos Bouso) и др. Дел од нив се вклучени во обуката на македонските лекари за медицинската употреба на канабисот. На 28 и на 29 мај 2016 година се одржа третиот семинар. Освен тоа што можеше да се слушне за најновите сознанија за лековитоста на канабисот, за резултатите од последните студии,

„Мора да се признае дека колку и да се труди човек да остане ладен на вакви провокации, сепак е болно да се соочи со ваков понижувачки однос, особено бидејќи се работи за прашање во кое сите засегнати цврсто веруваме, а и мнозина од нас боледуваат или имаат некој близок кој е болен и успешно го користат канабисот како медицинско средство.“

како и за неточните информации кои постојано кружат во јавноста за канабисот генерално пласирани од прохибиционистите, можевме да чуеме и за тоа каква економска гранка може да претставува канабисот за Македонија и за легалистичкиот дел од оваа проблематика, односно генерално за конвенциите на ОН и што значат тие за нас.

За крај би сакал да им порачам на сите кои имаат мака и кои се занимаваат со оваа проблематика да се охрабрат и јавно да проговорат за ова прашање кое е горлив проблем насекаде низ светот. Посакувам што повеќе луѓе, од

експерти до обични граѓани, да земат учество и да помогнат за она во што вистински веруваат бидејќи само со активна работа може да се смени перцепцијата на народот кој живее на овие простори. Ги повикувам и медиумите повеќе да се вклучат за ова прашање со правење емисии, со документарци и со јавни дебати на кои ќе можат да се чујат различни мислења и ставови за дрогите бидејќи ова прашање секогаш ќе биде актуелно и тема на која ќе треба да се работи. Да не чекаме на тоа што ќе одлучат Обединетите нации на своите конвенции, туку да се потрудиме самите да издејствуваме позитивни

промени во нашето општество кога се во прашање политиките за дроги. Да не дозволиме беспотребно да се уништуваат семејства и животи на луѓе кои во никој случај не се криминалци, туку луѓе на кои им е потребна помош, здравствена или социјална, помош која ќе им овозможи да живеат нормален живот каков што и посакуваат без да бидат затворани и дискриминирани поради застарени политики за кои веќе е јасно дека не дејствуваат. Активизмот е постојана борба која трае за чиј плод е потребно подолго време за да се согледа и да се почувствува. ■

„Еден од првите предизвици со кои секој активист треба да се соочи е дознавањето на семејството, на околината, на колегите од работа и на пријателите со активностите со кои се занимава и со заложбите во кои искрено верува.“

Александра Спасовска

Авторката е магистер по социјална работа. Дипломирала на Институтот за социјална работа и социјална политика при Филозофскиот факултет во Скопје и во 2015 година магистрала на истиот институт. Од 2010 година работи во Здружението ХОПС – Опции за здрав живот Скопје. Во моментот е координаторка на Центарот за намалување на штети во Капиштец кој е дел од Програмата Сервиси и координаторка на Дневниот центар за рехабилитација и ресоцијализација на корисници на дроги и нивни семејства

Потреба за воведување социјални услуги за деца кои употребуваат дроги

Појавата на деца кои користат дроги е комплексен и сериозен проблем кој бара вклучување на огромен број на фактори, како на оние кои се вклучени во креирање на политики, така и на фактори кои се дел од социјалниот, од здравствениот, од образовниот систем. Станува збор за проблем кој бара надлежните министерства, пред сè Министерството за труд и социјална политика, а потоа и Министерството за здравство, сериозно да се позанимаваат со изнаоѓање начин на вклучување на децата корисници на дроги во третман, рехабилитација, ресоцијализација и нивна реинтеграција во општеството.

Постоењето на социјални сервиси и услуги има една основна цел, а тоа е давање поддршка на поединецот, на семејството или на групата воопшто. Кога се во прашање децата социјалните сервиси и услуги постојат со цел да се даде поддршка за правилен и за нормален психофизички развој на секое дете. Уште со самото раѓање детето учи од непосредната околина. Неговото вклопување во општеството зависи од огромен број на фактори, првично од семејството, од една страна, а понатаму и од социјалните фактори, како на пример врсниците, училиштето и околината воопшто. Позитивното влијание на сите овие фактори условува развој на здрава и на зрела личност, но не секогаш овие фактори влијаат позитивно на растот и на развојот на детето. Поради надоволно избалансирано влијание, детето може да се најде во состојба на ризик или да се соочува со одреден социјален проблем. Во таков случај на сцена доаѓаат социјалните сервиси со сите свои

услуги кои ги нудат, сè со цел да се даде поддршка и помош во надминување на проблемот.

Еден од проблемите за кои со години наназад е алармирано од страна на здруженија на граѓани и професионалци кои работат со лица кои користат дроги е проблемот на деца кои користат дроги.

Во согласност со Законот за заштита на децата и потпишаните меѓународни документи, за дете се смета секое лице до наполнетни 18 години живот, како и лице со пречки во физичкиот и во психичкиот развој до наполнети 26 години живот.

Појавата на деца кои користат дроги е комплексен и сериозен проблем кој бара вклучување на огромен број на фактори, како на оние кои се вклучени во креирање на политики, така и на фактори кои се дел од социјалниот, од здравствениот, од образовниот систем. Станува збор за проблем кој бара надлежните министерства, пред сè Министерството за труд и социјална политика, а потоа и

Министерството за здравство, сериозно да се позанимаваат со изнаоѓање начин на вклучување на децата корисници на дроги во третман, рехабилитација, ресоцијализација и нивна реинтеграција во општеството.

Во овој момент, во Република Македонија вакви програми не постојат.

Република Македонија како потписник на Конвенцијата за правата на детето, во согласност со член 33, е должна да ги преземе сите соодветни мерки, вклучувјќи ги правните, административните, општествените и образовните за да ги заштити децата од незаконска употреба на наркотици и психотропни супстанции.

Социјалната заштита во Република Македонија е уредена во согласност со Законот за социјална заштита. Овој Закон се однесува на системот и на организацијата на социјалната заштита, правата од аспект на социјалната заштита, финансирањето и постапката на остварување на правата од социјалната заштита.

Според член 2 „Социјалната заштита е систем на мерки, активности и политики за спречување и надминување на основните социјални ризици на кои е изложен граѓанинот во текот на животот, за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост и за јакнење на неговиот капацитет за сопствена заштита. Носители на социјалната заштита се државата, градот Скопје и општините во градот Скопје, во рамките на нивните надлежности, а во согласност со овој закон.”

Доколку се разгледува овој Закон во насока на предвидени мерки и активности кои би се однесувале за деца кои користат дроги, Законот уште во член 11 предвидува единиците на локалната самоуправа да обезбедуваат остварување на социјална заштита на одредени лица во социјален ризик меѓу кои се и лицата кои злоупотребуваат дроги, други психотропни супстанции, прекурзори и алкохол.

Законот за социјална заштита не препознава категорија деца кои користат дроги. Во Законот се предвидени мерки и активности кои се наменети за лица кои користат дроги, но не е прецизирано дали услугите и активностите можат да се однесуваат и на деца кои користат дроги.

Во делот кој се однесува на вонинституционална заштита, поточно правото на дневно прифаќање е со закон загарантирано право и за корисниците на дроги, во согласност со чл. 31, правото на дневно згрижување во дневен центар се обезбедува на лице кое употребува, односно злоупотребува дроги и други психотропни супстанции и прекурзори и на членовите на неговото семејство, меѓу другите набројани ранливи категории. И тука, како и во целиот Закон, не се препознаени децата кои користат дроги како посебна категорија и не е јасно дефинирано дали услугите, мерките и активностите се наменети и приспособени за деца кои користат дроги и дали тие мерки и

„Република Македонија како потписник на Конвенцијата за правата на детето, во согласност со член 33, е должна да ги преземе сите соодветни мерки, вклучувјќи ги правните, административните, општествените и образовните за да ги заштити децата од незаконска употреба на наркотици и психотропни супстанции.“

активности се насочени кон успешно задоволување на специфичните индивидуални потреби кои ги има оваа категорија на деца.

Ако зборуваме за третман на деца кои користат дроги и доколку сакаме да биде успешен, тогаш третманот треба да биде долгорочен и сеопфатен и потребно е вклучување на сите релевантни фактори. Првично потребно е дефинирање на специфична категорија на деца кои користат дроги како посебна категорија независна од сите други категории на деца под ризик, категорија која има свои специфични потреби кои бараат и специфични социјални услуги, мерки и активности. Освен дефинирањето на спецификите на оваа категорија, потребно е и дефинирање на социјални услуги, мерки и активности во кои би ги вклучиле и родителите и семејството. Овие социјални услуги би се однесувале на решавање на одреден проблем „овде и сега“, но и на низа мерки и активности кои би се однесувале на долгорочно лекување, грижа, вклучување во процесот на образование и реинтеграција во општеството.

Социјалната заштита е специфична област која бара постојано прилагодување и адаптирање кон потребите на корисниците. Иако во блиското минато системот на социјална заштита во Република Македонија се соочи со можност да биде реформиран, се најде на појава на одредени пречки и слабости кои се одразуваат, пред сè, врз квалитетот на дадените услуги. Ако зборуваме во насока на имплементирање

„Во практиката се забележува недостаток на одредени услуги кои треба да ги дава Центарот за социјална работа. Овде зборуваме за недоволно идентификување на потребите на корисниците.“

на одредени услуги, мерки и активности кои се предвидени во согласност со Законот за социјална заштита, повеќе години наназад е алармирано од страна на практичарите дека огромен проблем е поставеноста на системот. Професионалните служби (пред сè центрите за социјална работа) имаат тенденција на доминантна работа во насока на остварување на правото на парична помош од аспект на социјална заштита, а огромен недостаток им е занемарувањето на социјалните услуги.

Во практиката се забележува недостаток на одредени услуги кои треба да ги дава Центарот за социјална работа. Овде зборуваме за недоволно идентификување на потребите на корисниците. На сето овасенадоврзуваислабатакадровска екипираност на стручните служби, несериозноста во соочувањето со одредени проблеми, несоодветното управување со човечките ресурси, како и недоволната едукација која од своја страна доведува и до несензибилизираност на самите стручни служби кон одреден проблем или појава, а посебно во делот на давање социјални услуги на децата кои користат дроги. Во целиот овој процес на промени и на транзиција, поголемо значење ѝ е посветено на вонинституционалната заштита каде што се воведени повеќе нови облици на заштита на одредени нови категории на корисници на услуги, но во моментов не може да се зборува за предвидени и за дефинирани социјални услуги кои би се однесувале директно на деца кои користат дроги, ниту пак веќе дефинираните одговараат во насока

на задоволување на основните и на индивидуалните потреби на оваа категорија на деца.

Треба да се развие спектар на социјални услуги преку соработка на локални институции, на организации, на здруженија на граѓани и секако партнерство меѓу владиниот, стопанскиот и граѓанскиот сектор. Ова сè уште недоволно се применува во практиката и треба натамошно да се прошири и да се зајакне во делот на имплементацијата. Доколку размислуваме за креирање социјални услуги кои се однесуваат на децата корисници на дроги, појдовна точка треба да биде издвојувањето на оваа категорија на деца од останатите категории на деца

во ризик, категорија која има свои специфични потреби и потребна е посебна сензибилизираност на стручните служби за работа со деца корисници на дроги.

Социјалните услуги треба да се креирани во согласност со потребите на децата кои користат дроги како за задоволување на нивните основни животни потреби, така и за задоволување на нивните здравствени, социјални, образовни и други потреби. Секое дете е единствена и уникатна индивидуа со свои специфични и индивидуални потреби. Социјалните услуги треба да се креирани токму за задоволување на специфичните и на индивидуалните потреби на секое дете поединечно. ■

„Социјалната заштита е специфична област која бара постојано прилагодување и адаптирање кон потребите на корисниците.“

Давор Смиланов

Авторот е доктор по медицина. Дипломирал општа медицина на Медицинскиот факултет при Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје, Република Македонија. Доктор Давор Смиланов раководи со Медицинскиот сервис во Центарот за намалување на штети во Капиштец кој е дел од Програмата за намалување на штети на Здружението ХОПС – Опции за здрав живот Скопје. Има учествувало во бројни национални и регионални проекти, конференции и кампањи за намалување штети од употреба на дроги.

Повремена и одговорна употреба на психоактивните супстанции

Кога зборуваме за одговорна употреба, пред сè, се мисли на користење дроги на тој начин што би се намалиле или би се елиминирале негативните ризици и штетни последици кои постојат или можат да се појават кај личноста која ги користи или пак кај лицата во нејзината блиска околина.

Употребата на психоактивни супстанции е социокултурен феномен и појава присутна во светот уште од одамнешни времиња, а секако и ден-денес. Покрај сите можни забрани, законски регулативи и милијарди долари потрошени на т.н. војна против дрогите (The war on drugs), суштински ниедно ограничување не доведе до сузбивање или до искоренување на употребата на дрогите. Напротив, дрогите што легални што илегални масовно се произведуваат, се продаваат и се употребуваат.

Како најчести стереотипни причини за користење на дрогите се споменуваат љубопитноста, експериментирањето, намалувањето на стресот, бегство од секојдневјето и од проблемите и сл. Според искуствата на корисниците дејството на дрогите или „хајот“ се доживува како нешто несекојдневно, невообичаено, вонземско, длабоки искуства кои ја менуваат перцепцијата за нештата, го менуваат животот или погледот на животот.

Повремена или рекреативна употреба на дроги

Рекреативната употреба на дрогите е дефинирана како повремена употреба на легални, на илегални или на контролирани психоактивни супстанции со цел менување на состојбата на свест преку алтерација на централниот нервен систем, а која доведува до менување на перцепцијата, создавање позитивни емоции и чувства кај човекот. Овој популарен феномен како начин на однесување во голема мера се толерира во светот, а нужно не доведува до психичка или до физичка зависност, до сериозни здравствени, хабишуални или социјални проблеми.

Повремената употреба во смисла на честотата на користење подразбира употреба на дроги за време на викендите, неколкупати месечно или неколкупати годишно. Повременото користење дроги кај индивидуата не дејствува загрижувачки во смисла на потенцијална психичка или физичка зависност, нарушување во

социохабитуална смисла, негативно влијание врз работата или учењето, функционирање во семејство итн. Како најчесто употребувани дроги повремено или рекреативно се споменуваат етил алкохолот (алкохолни пијалаци), канабисот, никотинот (цигари), кофеинот (кафе) и контролираните супстанции од листата на Единствената конвенција за наркотични дроги на ОН како кокаин, МДМА (екстази), амфетамин, ЛСД и др.

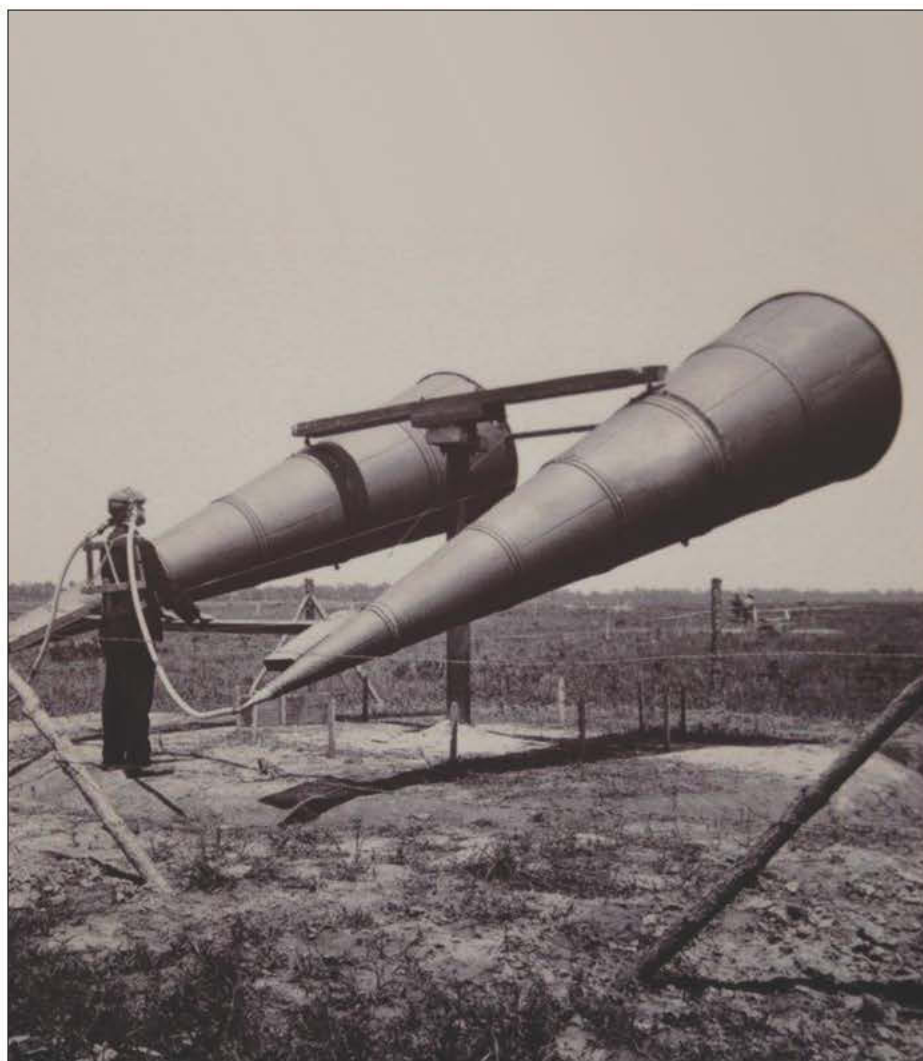
Типот и обемот на ризици кои произлегуваат од повремената употреба на дроги во голема мера зависат од типот на употребуваната дрога, од дозите, од мешањето и од честотата на употреба. Студиите за штетните последици од употреба на дроги укажуваат дека не сите дроги имаат ист капацитет да предизвикаат штета кај корисникот. Така алкохолот се споменува како една од најопасните рекреативно употребувани дроги со исклучок на хероинот, на крехот и на метамфетаминот, додека канабисот, екстазите и ЛСД се споменуваат како дроги со помал ризик и помалку штетни последици.

Одговорна употреба на дроги

Одговорната употреба на дроги подразбира соодветно информирање и истражување за дејството на дрогите, како и психофизичката подготовка пред самата употреба. Потребно е преземање соодветни мерки на претпазливост пред користењето на психоактивни супстанции со цел обезбедување сигурно и удобно

искуство. Најразлични фактори можат да влијаат врз самото искуство, па би требало да се земат предвид пред експериментирањето со психоактивни супстанции. Психичкото и физичкото дејство, дозирањето, комбинирањето на повеќе видови дроги, создавањето зависност, психофизичката подготвеност, амбиентот во кој се користат дрогите и опкружувањето битно можат да влијаат врз самото искуство.

Кога зборуваме за одговорна употреба, пред сè, се мисли на користење дроги на тој начин што би се намалиле или би се елиминирале негативните ризици и штетни последици кои постојат или можат да се појават кај личноста која ги користи или пак кај лицата во нејзината блиска околина. Овој концепт е познат и кај многу влијателни луѓе од историјата како уметници или интелектуалци кои совесно употребувале дроги и успешно твореле.

„Информирањето и едукацијата се клучни во смисла на одговорната употреба на дроги.“

Концептот на одговорна употреба на дроги сугерира дека додека некој е под дејство на некоја дрога најдобро е да не управува возило или да не прави каква било активност во која може да си наштети себеси или на некој во блиската околина која го опкружува. Со одговорната употреба на дроги се потенцираат бенефитите од нивното користење, додека се намалуваат ризиците и негативните влијанија.

Одговорната употреба на дроги е една од примарните превентивни техники во политиките на дроги поврзани со намалување на штети. Практиките на намалување на штети се популаризирани во доцните осумдесетти години од минатиот век, иако се забележуваат уште на почетокот на седумдесеттите години во САД

преку дистрибуирани стрипови кои се однесуваат на тоа како одговорно да се употребуваат дрогите. Преку концептот на намалување на штети се тежнее да се избегнат или да се сведат на минимум штетите кои можат да произлезат како резултат на употреба на различни видови психоактивни супстанции.

Одговорната употреба на дроги подразбира соодветно дозирање на дрогата притоа водејќи сметка оној кој ги консумира да не ги надмине дозите што не би можел да ги издржи физички и психички, а притоа да биде во состојба да функционира одговорно и совесно. Одговорната употреба на дроги подразбира избегнување комбинации и мешање различни видови дроги кои можат да го доведат во опасност или да го нарушат здравјето.

Информирањето и едукацијата се клучни во смисла на одговорната употреба на дроги. Корисниците на дроги, пред сè, би требало да се доволно информирани за ефектите, за легалниот статус на дрогите кои ги употребуваат и за нивното дозирање, како и за преземање дополнителни мерки доколку постои опасност од предозирање од одредена дрога. Доколку е возможно и достапно, проверката на составот и на чистотата на дрогата е одлична мерка на претпазливост при употребата.

Препораки во однос на етичноста кај одговорната употреба на дроги е да не се наведува друга особа на употреба на дроги против нејзина волја и знаење. Корисникот не би требало да дозволи употребата на дроги да ги загрози битните аспекти на животот како финансискиот сегмент, изведувањето работни обврски или учењето, социјалниот или фамилијарниот живот.

Во однос на безбедно користење препораките се однесуваат на користење најниски можни дози кои можат да постигнат задоволувачки ефекти кај оној кој ги користи, користење во релаксирани средини со друштво или со познаници кои можат да дадат поддршка или помош. Во здравствена смисла тоа е опасност од предозирање, од инјектирање дроги, од потенцијална психичка и физичка зависност, свесност за определени штети по здравјето кои можат да се појават како резултат на често користење.

„Повременото користење дроги кај индивидуата не дејствува загрижувачки во смисла на потенцијална психичка или физичка зависност, нарушување во социохабитуална смисла, негативно влијание врз работата или учењето, функционирање во семејство итн.“

Одговорна употреба на дроги и политики за дроги

Илегалниот статус на голем број психоактивни супстанции дополнително ги усложнува можностите за одговорната употреба на дроги. Владините политики и (не)акции ја прават одговорната употреба на дроги уште посложена, поризична и поскапа. Луѓето кои користат дроги се доведуваат во ризични ситуации и криминални дејства поради набавка на дроги од црниот пазар. Законските регулативи и забраните само го поттикнуваат незапирливото нелегално производство и профитабилниот црн пазар на дроги вреден 330 милијарди долари годишно. Дрогите на уличниот пазар имаат високи цени, а квалитетот и чистотата во голем број случаи се сомнителни и непроверени со што се зголемуваат потенцијалните ризици и штетните последици. ■

„Илегалниот статус на голем број психоактивни супстанции дополнително ги усложнува можностите за одговорната употреба на дроги. Владините политики и (не)акции ја прават одговорната употреба на дроги уште посложена, поризична и поскапа.“

Биљана Ивановска

Психолог во ЈЗУ Општа Болница Куманово и претседател на Здружението за умствен развој Браин Гинис Куманово.

Семејството – главна алка при справување на проблемот со зависноста

Семејството – примарна и приоритетна помош при справување со проблеми

„Семејството е институција на која ѝ должиме со човечност затоа што не е познат друг начин на кој се создаваат човечки суштества, освен со воспитување во рамките на семејната заедница“ – Маргарет Мид. Семејството е основна социјална група и некои го нарекуваат основна клетка на општеството. Гледајќи го историскиот развој на семејството, од самите почетоци на цивилизацијата, почнувајќи од времето кога луѓето живееле во хорди, па до денес, семејството ги менува своите облици и функции во зависност од општите социјални законитости и од развојот на самото општество. Меѓутоа, задоволувајќи ги основните човекови потреби за живот, штитејќи ги или отфрлувајќи ги своите деца, многу често семејствата се соочуваат со проблем кој прераснува во болест. Болеста е отсуство на здравје, но кога станува збор за болест на зависност зборуваме за болест не на единка, туку на семејството.

Најзначаен заштитен фактор кој ја намалува можноста од злоупотреба на дроги се токму родителите кои, за жал, последни се соочуваат со зависноста, првин се јавува негирање, игнорирање, паника, неприфаќање на проблемот.

Најчесто реакциите на семејството кога е во прашање злоупотреба на дроги и други психотропни супстанции се конструктивни и се неадекватни. Многу важно е родителите во таков случај да го препознаат проблемот, да реагираат навреме, да ги спречат и да ги намалат ризиците од натамошни штети поврзани со употреба на дроги.

Многу важно е да се истакне дека болеста на зависност е излечива, но хронична и рецидивна (повторувачка). Затоа целопотребно е максимално вклучување во процесот на одржување и на намалување на ризикот од злоупотреба на дроги. Денес благодарение на современите центри, со супституциска терапија со метадон или со бупренофин е понудена општествена помош за долгиот и за трнливиот процес кога е во прашање лекувањето на зависности со понудени супститути за дрога, како и програми за детоксикација. Секој чекор на лекување е прв обид на излечување.

Кога се во прашања семејствата би сакала да истакнам дека според статистиката која јас ја направив во текот на 2015 година анамнезите на регистрираните лица кои веќе се вклучени на метадонски третман

(податоци земени од Центарот за зависници во Куманово) укажуваат дека 90 % од клиентите потекнуваат од семејства на разведени родители, родители со веќе развиена зависност (најчесто алкохолизам), родители во судир со законот, родители со деца од повеќе бракови и сл. Сепак сметам дека генетиката е основен виновник за она какви сме и во какви прераснуваме, впрочем тоа го докажале и научниците кои работеле на докажување на феноменот на генетска поврзаност. Меѓу многуте од нив го истакнувам Томас Хант Морган кој дури во далечната 1910 година укажува дека гените се распоредени во хромозомите. Она на кое интензивно се работи, а сè уште не е во целост заживеано се групите за самопомош. Со редовна средба меѓу зависниците и апстинентите значително може да се подобри состојбата на лицата кои се справуваат со проблемот со дрогата. Исто така континуираната посета на психолог е особена важна бидејќи потребно е кај зависникот да се разбуди желбата и да се реагира на начин кој е најсоодветен за лекување и за излечување. Ке истакнам како апел вклучување на семејствата во посебни групи за самопомош бидејќи само така можат да се видат одредени резултати кога е во прашање типично семејство кое се соочува со проблем – болест на зависност. Кога веќе е евидентен проблем од ваков вид, без разлика за какво семејство станува збор, општествените институции треба да го дадат својот максимум за да се намали процентот од злоупотреба на дроги, а со тоа и ресоцијализација на таквите лица. ■

„Најзначаен заштитен фактор кој ја намалува можноста од злоупотреба на дроги се токму родителите кои, за жал, последни се соочуваат со зависноста, првин се јавува негирање, игнорирање, паника, неприфаќање на проблемот.“

Глорија Лаи

Глорија Лаи е постар референт за политики во Меѓународниот конзорциум за политики за дроги (IDPC). Неодамна се стекна со титулата магистер по Јавна политика на двојната програма поделена меѓу Централниот европски универзитет во Будимпешта и Институтот за социјални студии при Универзитетот Еразмус во Хаг. Претходно таа работела како постар советник за политики во Одделот за незаконски дроги во Јавното обвинителство во Австралија, во Стратешкото одделение за спроведување закони, на Царина и во Одделот за погранична заштита на Австралија. Завршила додипломски студии по Право и Азиски студии (Кинески). Живее и работи во Тајланд каде што ја води Регионалната програма на Меѓународниот конзорциум за политики за дроги во Азија и работи на зајакнување на ангажираноста во политиките на Конзорциумот со структурите во Виена.

Заблуди и разочарувања на глобалниот состанок на ОН за дроги

Сепак, изоставањето на одредени клучни прашања во договорот— предмет на бројни изјави од страна на земјите-членки, на агенциите на ОН и на граѓанските здруженија во текот на Специјалната седница — ја обелоденија ограничената и оскудна природа на глобалните договори за справување со дроги.

До завршетокот на Специјалната седница на Генералното собрание на Обединетите нации за светскиот проблем со дрогите (ОНГС) во Њујорк, во април 2016 година (н. з.), веќе беше очигледно дека ефективностa на глобалниот пакт за контрола на дрогите опаѓа. Ваков состанок се одржува првпат по речиси две декади и беше свикан од страна на лидерите на Мексико, на Гватемала и на Колумбија за итна проценка на ефективностa на сегашните прохибициски и казниви политики за дроги. Со оглед на степенот на екстремно насилство, криминализацијата и затворањето, меѓу останатите негативни последици од репресивните политики за дроги, неколку лидери во светот, вклучително и САД, побараа разгледување на подобри алтернативни стратегии од аспект на човековите права, на јавното здравје и на владеењето на правото.

Во постигнатиот договор на ОНГС, усвоен на почетокот на Седницата, може да се препознаат нови приоритети како што се пропорционална казназапрекршоци поврзани со дрога, соодветен пристап до контролирани лекови и разгледување на специфичната ранливост на жените во притвор, а

кои се вмешани во трговија со дроги. Сепак, изоставањето на одредени клучни прашања во договорот— предмет на бројни изјави од страна на земјите-членки, на агенциите на ОН и на граѓанските здруженија во текот на Специјалната седница — ја обелоденија ограничената и оскудна природа на глобалните договори за справување со дроги. Изоставените прашања беа истакнати во заедничкото отворено писмо од страна на телата за човекови права на ОН меѓу кои беа:

Употреба на смртна казна — немоќта на владите да постигнат согласност во врска со аболуцијата на смртната казна беше најголема точка на поделеност на Специјалната седница. Веднаш по усвојувањето на договорениот документ, голем број земји (од Австралија до Германија и Еквадор) го повториле барањето за укинување на смртната казна. Единствените земји во Азија кои се спротивставија на смртната казна беа Филипините и Монголија. Индонезија се изјасни за задржување на смртната казна во име на коалиција сочинета од: Кина, Сингапур, Малезија, Пакистан, Иран, Египет, Саудиска Арабија, Оман, Обединетите Арапски Емирати, Катар, Кувајт, Бахреин, Иран и Судан.

Крај на криминализацијата, на казнувањето и на затворањето на луѓето кои користат дроги — и покрај повиците од страна на многу земји, меѓу кои и САД, како и сите надлежни органи на ОН (надлежни за прашања како што се контрола на дроги, развој, здравје и човекови права), употребата на дрогите да се разгледа од аспект на јавното здравје со тоа што ќе се укинат криминалните санкции и/или казни за употреба и за поседување дрога за лична употреба, земјите-учеснички не постигнаа согласност тоа да биде вклучено во конечниот договор. Иако се согласија дека е неопходно да се охрабри „доброволното учество“ на луѓето во програмите за третман со нивна „информирана согласност“, не се постигна експлицитен договор за укинување на притворот на лица уапсени за употреба на дроги, пракса застапена особено во Кина и во Југоисточна Азија, при што се јавуваат форми на мачење, на принудна работа и на немање пристап до основна здравствена заштита (посочено од страна на ОН во 2012 година). Со толкувањето на човековите права како заштита на човековите права на семејствата и на децата, но индиректно не и на човековите права на луѓето кои користат дроги или се вмешани во набавката на дроги, Кина и Сингапур ги оправдуваа строгите казнени активности, како и смртната казна. Во име на Асоцијацијата на нациите на Југоисточна Азија се обрати Малезија, чии претставници споделија сличен став како и претставниците од Сингапур и ја потврдија визијата за регион без дроги.

Намалување на штети — и покрај експлицитното препознавање на поимот „намалување на штети“ од страна на Генералното собрание најмалку од 2001 година досега, како и мноштвото научни докази во врска со ефективностa и со финансиската исплатливост на пристапот кој цели кон намалување на штетите од употребата на дроги (види придонес на Заедничката програма на ОН за ХИВ/СИДА (ОНСИДА) за ОНГС, на пример), не се постигна договор за негово вклучување. Иако вклучувањето на интервенциите за намалување на штетите поврзани со ХИВ претставува напредок во споредба со претходните меѓународни договори за контрола на дрогите, сепак овој чекор во голема мера е ограничен — особено кога ќе се земе предвид потребата од пристап од аспект на намалување

на штетите на разни форми на употреба на дроги, како и на метамфетамин кој се употребува без инјектирање, а за кој регионот претставува најголем пазар во светот. Дел од контроверзноста можеби е резултат на забуна, на пример во случајот со Сингапур кога министерот за правда на оваа земја погрешно го опиша намалувањето на штетите како „ефективна легализација“ и „снабдување на луѓето со дроги“. Напротив, програмите за намалување на штетите ги намалуваат ризиците поврзани со употреба на дроги, како на пример предозирање, болести и инфекции – самите програми се всушност прагматично увидување дека секогаш ќе постојат луѓе кои користат дроги и дека крајната цел на политиките за контрола на дроги треба да биде спасување животи.

На крај, и покрај тоа што голем број земји законски го регулираа пазарот за канабисот, меѓу кои државите Колорадо и Вашингтон во САД, а Уругвај и Канада планираат да го направат овој чекор во 2017 година, со што ги прекршија меѓународните договори за дроги (со кои се дозволува употреба на дроги единствено за медицински и за научни, но не и за рекреативни цели), ова не беше спомнато во договорот постигнат на Специјалната седница. Сепак одредени земји како Колумбија, Уругвај, Канада и Нов Зеланд ја поддржаа потребата регулацијата да се разгледа како легитимна опција со цел да се преземе контрола над пазарот на дроги од криминалните мрежи, додека неколку земји, Сингапур и Кина цврсто се заложиле против тоа.

На Специјалната седница на Генералното собрание на Обединетите нации за светскиот проблем со дрогите во април 2016 година (н. з.) беше утврдена согласноста на одредени земји да ги признаат неуспехот и негативните последици од војната против дрогите како пристап за политики за дроги и да пристапат кон разгледување на алтернативи кои се залагаат за здравјето, за човековите права, за безбедноста и за развојот на заедниците. Земјите во регионот главно не се подготвени да се соочат со реалноста која посочува на постојан пораст на пазарот на дроги и да изнајдат рационални решенија за дрогите со кои ќе се намали штетата врз поединците и општеството. Бидејќи Асоцијацијата на нациите на Југоисточна Азија не ја постигна целта за регион без дроги до 2015 година

и Југоисточна Азија ќе се насочи кон разгледување нова стратегија за дрогите, се зголеми потребата владите да престанат со нереалната реторика и хистерија со цел да се усвојат политики за подобрување на здравјето и на благосостојбата на нивниот народ. ■

Преземено од:

официјалниот блог на
Меѓународниот конзорциум за
политики за дроги.

<http://idpc.net/blog>

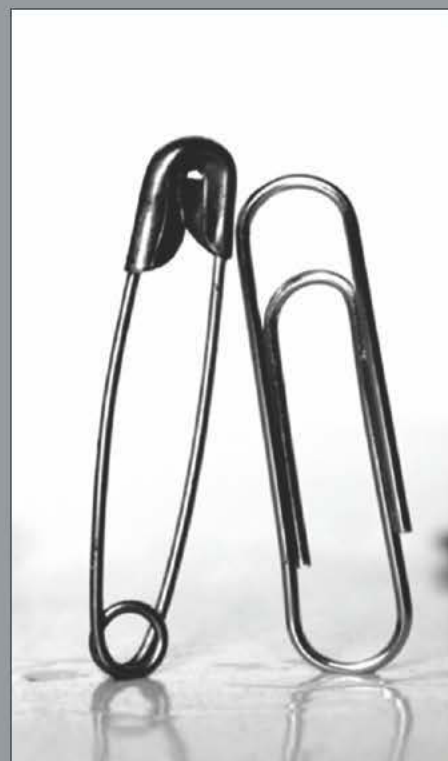
Тема на бројот:
Дроги и активизам

КРАТКИ ВЕСТИ

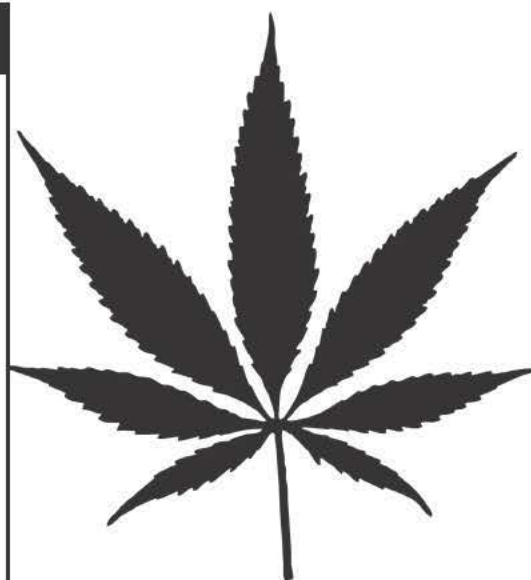
Усвоена Локалната стратегија за заштита од ХИВ на Град Скопје

Град Скопје на својата 68. седница, одржана на 7.7.2016 година, едногласно ја усвои Локалната стратегија за заштита од ХИВ на Град Скопје за периодот од 2016 до 2020 година заедно со Акцискиот план за спроведување на оваа Стратегија за 2016 и 2017 година. Процесот на изготвување на Стратегијата траеше шест месеци и беше воден од страна на Здружението ХОПС – Опции за здрав живот Скопје, а со претходен договор со Град Скопје. Локалната стратегија и Акцискиот план се резултат на трудот на Експертската работна група составена од претставници на: Град Скопје, Центарот за јавно здравје, Институтот за јавно здравје, Меѓуопштинскиот центар за социјална работа, ЈЗУ Психијатриска болница Скопје – Скопје, Министерството за внатрешни работи на Република Македонија, односно на Секторот за внатрешни работи, Одделението за превенција и Здружението ХОПС – Опции за здрав живот Скопје, Здружение за поддршка на луѓето што живеат со ХИВ – ЗАЕДНО ПОСИЛНИ Скопје, ХЕРА – Асоцијација за здравствена едукација и истражување, Стар-Стар и Доверба. Според Елеонора Панчевска Николовска, раководителка на Одделението за детска, социјална и здравствена заштита при Секторот за јавни дејности на Град Скопје, „Градот Скопје е свесен за потенцијалните ризици од ХИВ и одговорно се вклучува во националните напори за заштита на здравјето и благосостојбата на населението. Заложбите за заштита на населението од ХИВ се содржани во повеќето стратешки документи на Градот, а Градот досега има организирано и учествувано во неколку активности за заштита од ХИВ како што се кампањи за подигање на свеста за ХИВ и поддршка на Дневниот центар за намалување на штети од употреба на психоактивни супстанции. И покрај досегашните заложби, имајќи ги предвид актуелните околности и потреби на своите жители, Градот Скопје, со оваа Стратегија, решава на заштитата на населението од ХИВ да ѝ даде дополнителен приоритет“. Христијан Јанкулоски, извршен директор на ХОПС, изрази благодарност до службите на Градот Скопје и до Советот на Градот Скопје за поддршката во целиот процес на подготовка и на усвојувањето на Стратегијата и увереност во доследно спроведување на заложбите од Локалната стратегија.

Трет семинар за демистификација на конопот во Македонија.

МНа 28 и 29 мај во Скопје повторно се одржа семинар за демистификација на конопот. Целта на семинарот беше употребата на канабисот во здравствената заштита, теорија и пракса, со предавачи од Израел, од Чешка, од Шпанија, од Канада и со гости од соседните држави. Од Здружението Зелена алтернатива кое го организираше овој семинар велат дека на овој начин сакаат да ги подучат здравствените работници и граѓаните во Македонија кои во сè поголем број се решаваат да се лекуваат со масло од канабис заради правилна употреба на конопот. „Со оглед на сè почестите заболувања на наши и ваши роднини, пријатели и познаници, веруваме дека на сè повеќе луѓе им е потребно маслото од канабис како за спречување и превенција, така и за лекување на повеќе болести и тегоби на ова модерно време“, е истакнато на интернет-страницата на Здружението. Посветеноста на Зелена алтернатива може да се препознае во тоа што по третпат успеаја да организираат семинар на кој за лекување со канабис предаваа истакнати светски авторитети како: д-р Лумир Онджеј Хануш (Lumír Ondřej Hanuš, PhD), д-р Пол Хорнби (Paul Hornby, PhD), д-р Роберт Џ. Меламед (Robert J Melamede, PhD), д-р Илја Резник (Ilja Reznik, PhD), д-р Хозе Карлос Боусо (José Carlos Bouso, PhD) и д-р Павел Пахта (Pavel Pachta).

Во Ванкувер фентанилот е поголема закана од хероинот.

Луѓето во Ванкувер, Канада, кои употребуваат дроги сè почесто добиваат фентанил наместо хероин. Според Полицијата, дилерите со измами го продаваат фентанилот како хероин. Но, фентанилот е многу посмртоносен од хероинот. Само во 2015 година, во државата Британска Колумбија во Канада се забележани 470 смртни случаи предизвикани поради употреба на фентанил. Фентанилот има слично дејство на хероинот, но полесно е да се произведе и да се прошверцува и затоа им е поомилен на дилерите. Луѓето кои употребуваат дроги тврдат дека во Ванкувер речиси и да не може да се купи вистински хероин. Оваа појава експертите ја споредуваат со состојбата во САД кога во времето на прохибицијата на алкохол криминалците произведувале и продавале етанол кој бил поевтин, посилен и поотровен, а главната причина за ваквата состојба ја гледаат во криминализацијата на дрогите и прогонот на луѓето кои употребуваат дроги. Ова е уште еден аргумент за поборниците за реформирање на политиките за дроги кои повикуваат на промена на законската регулатива за дроги. Во меѓувреме активистите за намалување на штети ги подучуваат луѓето никогаш да не инјектираат опијати/опиоиди насамо и секогаш да носат со себе поголеми дози налоксон затоа што за сузбивање на предозираноста од фентанил е потребна поголема доза налоксон отколку за хероин.

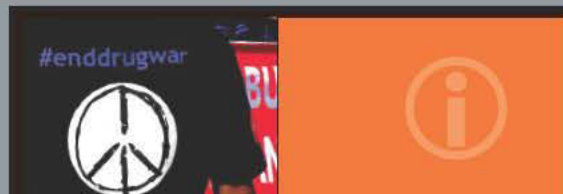
(Извор: *The Fix*)

Обединетите нации креираат политики без вклучување на најзасегнатите.

На самитот на Обединетите нации кој се одржа во Њујорк, САД, од 8 до 10 јуни 2016 година, им беше забранет пристапот на дваесет и две организации-претставнички на луѓето кои употребуваат дроги и на заедниците на ЛГБТ. На забраната за учество инсистирале 50 земји-членки на ОН меѓу кои Русија, Иран, Саудиска Арабија и Египет. Не е дадено јасно образложение за ваквиот нивен став, но со него се предизвикани остри критики кон ОН и кон земјите кои барале забрана за учество за одредени организации. Во знак на револт, повеќе учесници го напуштиле состанокот. Во знак на поддршка на организациите на кои им беше забранет пристап на самитот, извршниот директор на ОНСИДА Мишел Сидибе (Michel Sidibé) изјави дека за сузбивање на епидемијата ОН мора да го слушнат гласот на најзасегнатите. Присутните организации и дел од земјите-членки на ОН сметаат дека декларацијата усвоена на самитот, со исклучок на неколку параграфи, само ќе ги усложни и ќе ги отежне напорите за справување со ХИВ. Иако овој документ не е обврзувачки за земјите-членки на ОН, сепак претставува средство со кое активистите, особено оние во земјите во развој, вршат притисок врз креаторите на јавните политики за поактивно и за поорганизирано сузбивање на ХИВ.

(Извор: *Заедно послани*)

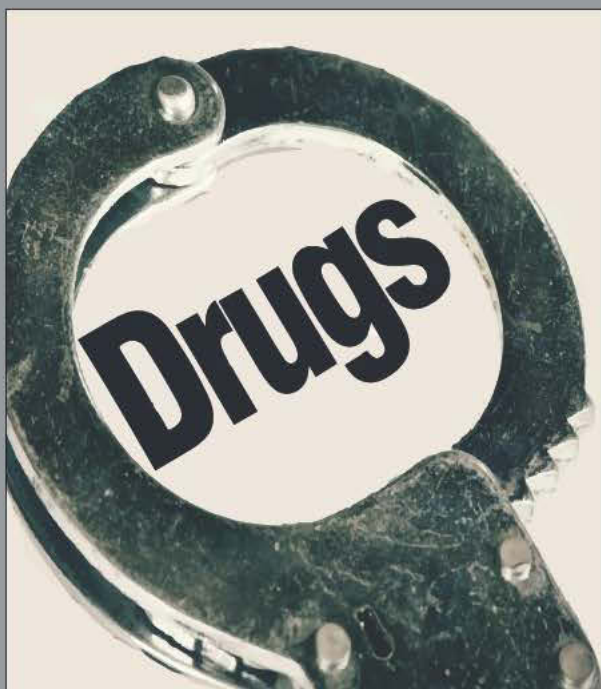
Смртни казни за луѓето осудени за користење дроги во Индонезија

Оваа година во Индонезија ќе се изврши третата тура на смртни казни за луѓе осудени за употреба на дроги од почетокот на владеењето на актуелниот претседател Џоко „Џокови“ Видодо (Joko „Jokowi“ Widodo). Со оваа тура ќе бидат погубени десет туѓинци и пет Индонезијци. И покрај постојаните меѓународни притисоци за укинување на смртната казна за дела како употребата на дроги, претседателот Џокови опстојува на ставот за неопходноста од т. н. „шок-терапија“ за сузбивање на употребата на дроги. Додека траат подготовките за погубувањата, протестираат и групите за човекови права. Дијана Сајед (Diana Sayed), координаторка на кризните кампањи на Амнести интернешнл (Amnesty International), смета дека смртната казна е најсуров, најнечовечен и најдеградирачки облик на казнување на кој не му е местото во „современиот правосуден систем“.

(Извор: *The Diplomat*)

Кр а т к и

Разочарување од Специјалната седница за дроги на Генералното собрание на Обединетите нации.

Наспроти оптимистичките очекувања, Генералното собрание на Обединетите нации на Специјалната седница за дроги која се одржа од 19 до 21 април 2016 година без никаква дебата усвои безличен документ за меѓународните политики за дроги. Во документот не се изнесени јасни ставови за намалувањето на штетите од употребата на дроги, за смртната казна, за криминализацијата на луѓето кои употребуваат дроги, како ни за регулирањето на пазарите на дроги. Недостатокот на јасни цели го попречува понатамошното спроведување на документот најмалку до следната седница која треба да се одржи во 2019 година. И покрај амбивалентниот однос на Генералното собрание на ОН, некои влади најавија отстапување од зацртаните меѓународни политики за дроги. Канада најави дека ќе го легализира канабисот, а министерот за здравство на Чешка истакна дека меѓународната политика за дроги со која се фаворизираат репресијата и криминализацијата потфрлила во заштитата на јавното здравје и безбедноста.

(Извор: Drug Reporter)

Следната година Канада ќе го легализира канабисот.

Министерката за здравство на Канада Џејн Филпот (Jane Philpott), на Специјална седница на Обединетите нации за меѓународна политика за дроги, на тридневната конференција на странски држави која се одржа во Њујорк, откри детали за реформските напори за легализација на канабисот во Канада. Како што стојат работите, земјите-членки на ОН кои ќе го легализираат канабисот ќе ги прекршат меѓународните договори за дрога. Но, досега секако имало притисок од меѓународната заедница како Канада, САД и други земји кои имаат дозволено поединечни држави и провинции да експериментираат со легализацијата на канабисот. Филпот вели дека на национално ниво легализирањето на канабисот во Канада „предизвикува статус кво во многу земји“, а воедно реформите во врска со канабисот се дел од напорите на земјата за „модернизација“ на својата политика за дроги во која се нагласуваат третманот и намалувањето на штети од употребата на дроги, а не казнените и репресивните мерки. Застапниците за легализација на канабисот веќе ја прославуваат одлуката за легализација на канабисот.

(Извор: ХОПС)

САД со поддршка за програмите за намалување на штети од употреба на дроги.

На 29 март 2016 година беше објавено дека Соединетите Американски Држави го менуваат ставот за политиките за дроги и дека почнуваат да ги поддржуваат програмите за намалување на штети од употреба на дроги. Промената на политиката значи дека од федералниот буџет ќе бидат издвоени средства за набавка на стерилни игли, шприцови и налоксон кои ќе бидат бесплатно дистрибуирани до луѓето кои инјектираат дроги. Со средства од федералниот буџет ќе се финансираат и обуки за намалување на штети и програми за лекување на зависности со примена на супституциска терапија. Оваа одлука беше поздравена од поборниците за политиките за намалување на штети, но тие исто така изразија разочарување поради тоа што Белата Куќа продолжува да ги поддржува политиките на прогон и криминализација со што се продолжува прекршувањето на човековите права на луѓето кои употребуваат дроги. Поборниците за политики за намалување на штети ја повикуваат администрацијата на претседателот Барак Обама средствата кои се трошат за прогон и за затвори да ги пренамени за заштита на јавното здравје, а употребата на дроги да ја третира како здравствено наместо кривично прашање.

(Извор: DPA)

Повик за глобална декриминализација на дрогите.

Меѓународната комисија составена од медицински експерти повикува на глобална декриминализација на дрогите. Комисијата е основана од медицинското списание Лансет и Универзитетот Џон Хопкинс во САД, а во неа членуваат доктори, научници и експерти за здравствени и за човекови права од светот. Тие сметаат дека сегашните политики водат кон насилство, смрт и ширење на болести, како и повреда на здравствените и на човековите права. Нивниот став е дека строгите закони за дрогите предизвикаа мизерија, не ја спречија употребата на дрога, а поттикнаа насилни криминални дела и помогнаа да се рашири епидемијата на ХИВ и на хепатит Ц преку нестерилен прибор за употреба на дрогите. Комисијата ги повика Обединетите нации да ја поддржат декриминализацијата на лесните, на ненасилните криминални дела поврзани со дрогите и нивната употреба, поседување и продажба на мали количини. Потребно е да се напушти примената на воена сила против мрежите на дроги, а полицијата да се насочи кон насилните и вооружени криминалци. Во Извештајот издаден од оваа Комисија се прикажани слабостите на рестриktivните политики за дроги, но и ефикасноста на хуманизацијата на политиките за дроги која веќе се спроведува во одделни држави како Португалија и Чешка.

(Извор: Коалиција „Сексуални и здравствени права на маргинализираните заедници“)

Подготвува:
Ирена Јовановска

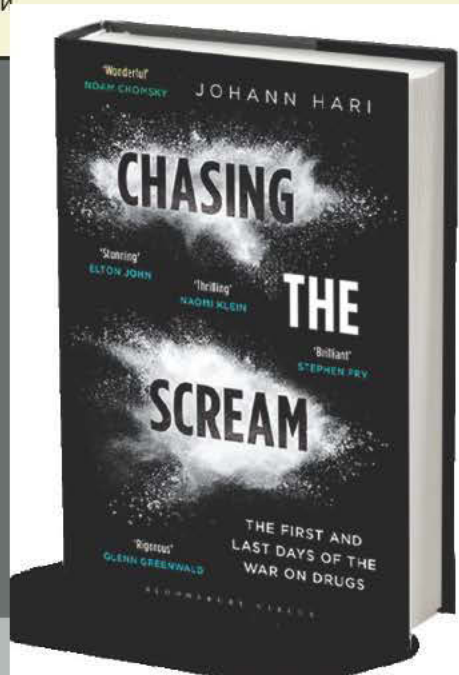
Препорачуваме

Книга:

Јохан Хари
Ловејќи го крикот

Johann Hari
Chasing the scream

Измешана социологија, историја и репортажа со новелистички детали, Хари ги користи наративите на првиот американски цар на дрогата Хари Анслингер, џез-пејачката и зависничка Били Холидеј, и дилерот Арнолд Ротштајн како архетипови да се истакне како војната постојано се зацврстува со шокантен интензитет и противречност. Тој смета дека основната причина за забрана на дрогите не беше алтруистичката желба да се заштитат луѓето од штетните хемиски супстанции и зависност, туку страв дека „црниците, Мексиканците, како и Кинезите, со користење на овие хемикалии го забораваат своето место и се закана за белците“. Расната дискриминација продолжува да доминира, дискусиите за ефикасноста на војната против дрогите продолжуваат, мнозинство од ненасилните престапници за дрога се црнци, а сепак статистиките покажуваат дека употребата на дрога кај сите расите е еднаква. Хари со неговите патувања низ целиот свет, со различни приказни ни ги доловува последиците од неуспешната војна против дрогата. Иако авторот е сконцентриран на негативните последици од забраната на дрогите, тој го потенцира случајот со Португалија каде што сите дроги се декриминализирани од 2001 година. Таму просечната употреба на дроги сега е помала од која било друга земја во Европа. Книгата сама по себе е внимателен и хуман аргумент за укинување и за промени на драконските политики за дроги.

Филм:

Џошуа Марстон
Марија исполнета со благодет

Joshua Marston
Maria Full of Grace

Џошуа Марстон во овој филм одлучува да претстави еден светски проблем – дрогата, транспортот и препродажбата преку жените „мазги“. Моќна приказна која ја открива реалноста на животот за оние кои се само пиони во суровиот свет на трговија со дрога. Портретот на Марија ќе ве натера да подзастанете и да ја согледате и другата страна на овој валкан бизнис. Сиромашните девојки од Колумбија често се одлучуваат да бидат „мазги“ за да им овозможат на своите фамилии подобар, посигурен живот, во овој случај на своето неродено дете. Во самата експлоатацијата на жените, тие не се третираат како човечки суштества, туку како амбалажа за вредни супстанции наменети за уживатели и за профит на дилерите. Факт е дека дилерите „мазгите“ ги гледаат како потрошна стока која им носи милиони долари. Филмот Марија исполнета со благодет е фасцинантен благодарение на одмерената глума на хероината на филмот која го претставува третманот на луѓето од работ на финансиската глобализација. Иако е експлицитен, морализаторскиот став е целосно отсутен.

Најнови публикации

гроги - политики и практики

гроги - политики и практики

Тема 1: Број 1, септември 2013 година, Политика и практика

Тема на проект: Третман на зависности од дроги

Интервју: Роберт Френк

„Дрогите и зависноста не можат да се лекуваат, што се каже на третманот... Ино ваква зависност е доживување. Ваквото не е општопримлива линија... затоа што третманот мора да практично саопшти индивидуални доживувања и животни ситуации. Токму затоа такво и индивидуално мора да се прати и лекува.“

www.hops.org.mk

гроги - политики и практики

Тема 1: Број 1, септември 2013 година, Политика и практика

Тема на проект: Дроги и законодавство

Интервју: Јана Биткова, Словенски студентски клуб за канабис (СССК)

„Докато мислам многу се свени од 2010 година наназад... Мислам дека почна да функционира за простотиите на канбисот... Се случи во проектот во Словенија, воина граѓаните канбиса да собере 30.000 потпишани за три илјади закони, а тоа го постигнаа задано!“

www.hops.org.mk

гроги - политики и практики

Тема 2: Број 2, Октомври 2013 година, Политика и практика

Тема на проект: Политики за намалување на штети

Интервју: Шане Ступиќ и Тим Келан, „Модерн Харисонс“, Беленија, Британија

„Затоа што гладовите како луѓето овозможуваат поразни недостатоци од економски и социјални работи, кои можат да се сторат, како на пример, размена на игли. Не беше научна фантастика, туку навистина едноставно што можеше да го спречи за овие луѓе да останат здрави и да се спречи преносувачето на HIV.“

www.hops.org.mk

гроги - политики и практики

Тема 3: Број 3, Јуни 2013 година, Политика и практика

Тема на проект: Одржливост на програмите за намалување на штети

Интервју: Рин Крофт, високиот професор на Универзитетот во Милбери, Аустралија

Во овој момент, континуитетот на сите 16 програми за намалување на штети од употреба на дроги во Македонија е неизвесен поради недоволната финансиска поддршка на завршувањето на проектот поддржан од Глобалниот фонд во декември 2016.

www.hops.org.mk

гроги - политики и практики

Тема 3: Број 3, Јуни 2013 година, Политика и практика

Тема на проект: Зашто е битна едукацијата?

Интервју: Елена Димитрова, истражувачка на Центарот за здравствена политика на Скопје

„Никојшто нешто и нешто што со HIV се однесуваат!“

Не можеле да откријат каков е третманот на зависност од дроги, но пак подготвила ил популарни брошури од организациите на дроги, додека учее на ниво на која учее се однесуваат со граѓаните, со стигма и со нормални казни на користењето на дроги.

www.hops.org.mk

гроги - политики и практики

Тема 3: Број 3, Јуни 2013 година, Политика и практика

Тема на проект: Млади и дроги

Интервју: Јан Сола

„...ставање додека постои потреба од време за млади луѓе кои работат во одвоениите области во европските земји поради карактеристиките дробени со кои се соочува нашиот регион и можностите за ефективна соработка со европските институции и влади.“

www.hops.org.mk

Натаска Божикова

НАЛОКСОНОТ СПАСУВА ЖИВОТИ

Анализа на грантната рамка за исполнување на достапноста на налоксонот при општој предизирање во Република Македонија

www.hops.org.mk

Пријатели:

ИЗЛЕЗ

Студентска организација

g-nn7

www.hops.org.mk

„Без разлика дали зборуваме за мирот и безбедноста, трговијата и пазарите, или социјалните и културните ставови, се чини дека сме во опасност и живееме во ера на заемна недоверба, страв и протекционизам – ера во која луѓето се затвораат во самите себе, наместо да се свртат кон надвор, да разменуваат и учат едни од други.“

Цветанка Камчева

Социјална работничка, Координаторка на теренска работа за поддршка на сексуални работници/чки, ХОПС – Опции за здрав живот Скопје

www.hops.org.mk